

NO. 20, 2016

Price: \$20.00

Gaudeamus 2016

ASSOCIATION OF ALUMNI AND FRIENDS OF THE
UNIVERSITIES IN THE REPUBLIC OF CROATIA

IMPRESSUM

Glavna i odgovorna urednica: **Ana Bačić**

Glasnik izdaje: **AMCA Toronto**

Copyright: **AMCA Toronto**

Grafička obrada: **DEMODE, Zagreb**

Dizajn korica: **Eggs Media, Toronto**

Elektroničko izdanje eGaudeamus:
egaudeamus@amcatoronto.com

AMCA TORONTO

Službena adresa/Our address:

4936 Yonge Street, Suite 109, North York,
Ontario M2N 6S3, Canada

Tel: **905-997-2442**

Email adresa: amca@amcatoronto.com

SLUŽBENA INTERNET STRANICA - WEB PAGE

www.amcatoronto.com

ČLANARINA/MEMBERSHIP DUES

Članstvo u AMCA-i Toronto otvoreno je za sve bivše studente Sveučilišta u Republici Hrvatskoj kao i za "priatelje" koji na bilo

koji način pridonesu boljitu udruge i boljitu sveučilišta.
Članovi uživaju popust na sve djelatnosti udruge kao što su predavanja, društvene aktivnosti, izleti itd.

Članarina za kalendarsku godinu iznosi:

60 \$ za jednog člana

90 \$ za dva ili više članova jedne obitelji

30 \$ za studente, umirovljene i nezaposlene

<http://amcatoronto.com/docs/clanstvo.pdf>

Lektori:

Krešimir Dominković (hrvatski)

Edith Klein (engleski)

UPRAVNI ODBOR AMCA-e TORONTO

Krešimir Mustapić, predsjednik

Nada Sesar Raffay, dopredsjednica

Aleksandra Srša Benko, tajnica/arhivistica

Stjepan Gotal, blagajnik

Martin Fabek, članstvo

Vida Grošl, društvene aktivnosti

Željko Odorčić, dodatne aktivnosti

Životopis članova UO:

<http://www.amcatoronto.com/executive-board/>

Pri fakultetima i akademijama Sveučilišta u Zagrebu osnovane su ili se osnivaju AMAC/AMCA udruge koje okupljaju svoje bivše studente.

S druge strane, nekadašnji članovi naših Sveučilišta koji žive i djeluju izvan granica Hrvatske osnovali su svoje udruge diljem svijeta. Svaka od tih udruga ima svoje pojedinosti organizacije i djelovanja, ali im je svima zajednička zadaća okupljanje svojih alumnija i promicanje alumni ideje među sadašnjim i budućim članovima. AMAC/AMCA udruge u zemlji neformalno su objedinjene pod nazivom AMCA DOMUS, a druge osnovane u inozemstvu pod nazivom AMCA MUNDUS. AMCA Toronto, kao i druge AMCA MUNDUS udruge okuplja bivše studente svih sveučilišta u Republici Hrvatskoj.

Zahvaljujemo obiteljima i pojedincima koji su svojim doprinosom potpomogli izdavanju ovog broja Gaudeamusa:

Eddy Mudronja, Ivo i Zdenka Robić

KREŠIMIR MUSTAPIĆ: PRESIDENT'S MESSAGE

Dear colleagues, dear friends, dear readers,

In 2015 AMCA Toronto, after 16 years, published the 19th issue of Gaudeamus magazine, with the intent to leave a lasting legacy of the activities of our association and the presence of the Croatian community in southern Ontario. As we wanted our publication to be of high quality, it turned out to be quite a complex project, involving not only choosing interesting topics, but engaging many writers, proofreaders of English and Croatian, and graphic designers, as well as printing, editing, co-ordination, and management. In order to cover the costs of such a project, we requested sponsorship and offered advertising space in the magazine. Indeed, we managed to cover all the costs. Tremendous efforts were put in the preparation of Gaudeamus and results did not disappoint. We received compliments from members and non-members, from Croatia and Canada, from the general public, as well as from the academic and business communities. The refurbished Gaudeamus was a great success. A copy of the magazine was forwarded to AMCA Toronto members, to our sister AMCA/ AMAC organizations around the world, to all our sponsors, to various Croatian associations in Ontario, to the universities in the Republic of Croatia, and to libraries in Ontario and Croatia.

Over the past year AMCA Toronto prepared and organized a variety of wonderful programs and activities, including interesting and intellectually stimulating lectures, multimedia cultural programs, and the presentation of the TV series, "Croatian Kings," in the cult Revue Cinema. We also organized several social events, including Mid-spring Night's Dream spring dinner, our Christmas party, and Book Club meetings. Our Hiking Club organized several hikes, a picnic, and an educational bus trip. Finally, the inaugural AMCA Toronto Open 2015 table tennis tournament was a real success. Without a doubt, no other AMCA/ AMAC association in Croatia or abroad has organized so many interesting events for its member and the community at large. We should be very proud of that achievement. An active association also meant engaging writers

to document all these events. In addition we commissioned two prominent Croatian journalists from different ends of the political spectrum to present their views and expectations of Croatia's political, social, and economic recovery.

Srebrenka Bogović-Zeškoski, the editor of the previous issue of Gaudeamus, was unable to continue to perform this duty. With our thanks for her invaluable contribution, we needed to find a new editor to carry on the high standards set by Ms. Bogović-Zeškoski. We found her in a former member of AMCA Toronto, Ana Bačić, who has been active in reporting and writing for various organizations and publications, including the Croatian Academy of America, Matica iseljenika, Croatian Chronicle, etc.

In addition, given the political instability of Croatia in the last twelve months, which seems to be coming to an end, we were determined to get an interview with the President of the Republic of Croatia, Kolinda Grabar Kitarović, whom we know from her days as a diplomat in Ottawa, and who was also, as the Minister of Foreign Affairs and European Integration, our guest at the reception in her honour in 2006. With help of Ms. Andrea Javor, the Consul General of the Republic of Croatia, and Consul Ms. Ivana Crnić, we were successful in being granted such an interview.

I would like personally to thank all the members of the AMCA Toronto Board of Directors, all our writers, designers, proofreaders, and especially the editor Ana Bačić. Without their dedication and hard work, the success of Gaudeamus would not be possible.

I wish you all pleasant reading.

Krešimir Mustapić, P. Eng.
President, AMCA Toronto

riverview
HEIGHTS

BRAMPTON – Steeles Ave. & Heritage Rd.

www.ashleyoakshomes.com - 905.276.9980

Building Sale: 905.618.0660
www.emporiumcondominiums.com

Andjelka Granic

Broker of Record

905.897.8777

C. Ashley Realty Inc., Brokerage

918 Dundas Street East, Suite 500 Mississauga, ON L4Y 4H9

Our Sales Staff

Jana Beran

Norman Broz

Ivan Bubanovich

Jennifer Forgenie

Nick Skacan

Frank Vrdoljak

Drazen Vuckovic

RIJEČ UREDNICE

ANA BAČIĆ

Čast mi je predstaviti novi broj Gaudeamusa. Ovo jubilarno dvadeseto izdanje kronologira mnoge vrijedne događaje AMCA-e iz 2016. godine, te poneke iz 2015. Svojim osvrtima popratili smo multimedijksku kulturnu događanja: skup u povodu 101. godišnjice hrvatskog velikana pisane riječi A. G. Matoša, koji je poput nekih od nas proveo većinu svoga odraslog života izvan domovine. Diana Lovričević lirska je prepričala drugi sličan događaj, memento posvećen velikanu hrvatske šansone, Arsenu Dediću, upriličen povodom njegove smrti.

I drugi entuzijastični članovi AMCA-e zabilježili su ostale AMCA-ine događaje i okupljanja.

Tako nas je Vida Grošl povela u vrleti ontarijske prirode s planinarskim klubom koji ima moto: "po oluji i po buri" preuzeto od Zagrebačke udruge Velebit, imamo dakle grupu hrabrih planinara otpornih na sve padaline i vjetrove. Aranka Lengyel zorno je opisala izlet autobusom u Sutton, Peterborough i Coburg.

Kronologirali smo aktivnosti book kluba i stolnotenisaca. Nada Sesar Rafaj, utemeljiteljica AMCA Book kluba inspirira članove ove grupe ljubitelja tiskane riječi, dok nam je Dubravko Barać priredio izvješće o aktivnostima kluba. Željko Odorčić je spiritus movens turnira stolnotenisaca, pa čitamo o njihovim natjecanjima. Vrijedno se je prisjetiti i AMCA Gala večeri iz 2015. godine kada je obilježena dvadeset i peta obljetnica utemeljenja AMCA-e Toronto. AMCA predavanja u protekloj godini bila su vrlo šarolika, informativna a neka druženja poput

onoga s Novakovichevog predavanja - uzborkala su strasti. Diversi diversa putant! Svatko je bio ovlašten na svoje vlastito mišljenje.

Ako ste propustili predavanja prenosimo sinopsise.

Kako je od parlamentarnih izbora u studenom 2015. godine pa sve do ovih dana politička situacija u Hrvatskoj prilično neizvjesna, da ne kažemo turbulentna, odlučili smo kontaktirati dva vodeća kolumnista / TV osobe / političke komentatore u Hrvatskoj; Denisa Kuljiša i Tihomira Dujmovića. Njihova svjetonazorska gledanja su u mnogočemu različita, a na naše pitanje o putu izlaska iz političke (i ekonomskog) krize dobili smo dva vrlo zanimljiva članka.

Dok Dujmović pozdravlja formiranje vlade desnog centra, Kuljiš je nostalgičan - ako ne za vladom Tima Oreškovića, a onda za njim samim kao Premijerom koji je imao viziju kako izvesti Hrvatsku iz ekonomskog krize. Vlada Tima Oreškovića bila je srušena u Saboru od vlastite parlamentarne većine, a rušio ju je predsjednik vladajuće stranke. Sic! I kako engleska poslovica kaže: "Desperate times call for desperate measures", iskreno se nadamo da će do izdavanja slijedećeg broja Gaudeamusa biti puno manje desperatnosti u hrvatskoj politici i javnom životu. D. Kuljiš, parafrazirajući Timu Oreškovića kaže da je Hrvatska 'mala firma', i zbilo nema potrebe da je non-stop u glibu. S nadom da će se u skoroj budućnosti naša prva domovina izvući iz balkanskog/krležjanskog 'gliba' kao metafore ondašnje stvarnosti, zaključujemo ovaj na pozitivnoj noti.

RAZGOVOR S PREDSJEDNICOM RH KOLINDOM KITAROVIĆ-GRABAR

Intervju: Ana Bačić

Poštovana gospođo Predsjednica, hvala Vam što ste pristali na razgovor za naše glasilo *Gaudeamus*. Iz 2006. godine AMCA članovi sjećaju se Vašeg govora na okruglom stolu u Munk School of Global Affairs, vezanog uz pristup Hrvatske EU, nakon kojeg ste bili gošća domjenka koji je u Vašu čast organizirala AMCA Toronto. Gledano s odmakom od 10 godina, kako ocjenjujete današnji položaj HR, u smislu Vaših ondašnjih planova i očekivanja za RH?

Hrvatska ima svoje mjesto i ugled u EU, ali svoje članstvo još nismo u dovoljnoj mjeri iskoristili za svoju afirmaciju pa ni za korištenje svim pogodnostima, ne samo materijalnim, koje nam to članstvo pruža. Smatram kako članstvom u EU Hrvatska ima jedinstvenu priliku afirmirati svoja kulturno-civilizacijska povijesna dostignuća, ali i moderna stremljenja i standarde. Moramo stoga prije svega provoditi samosvjесniju i asertivniju hrvatsku vanjsku politiku; otvoreni dijalog sa susjedima, stvaranje ozračja u kojem je moguće rješavati postojeća pitanja, ali naglašavajući ono pozitivno, na čemu se može dalje graditi dobrosusjedstvo i prijateljstvo.

Posebno želim naglasiti potrebu razvoja odnosa s Bosnom i Hercegovinom i brigu za Hrvate u toj zemlji, iz koje je podrijetkom velik broj naših iseljenika u Kanadi. Bosna i Hercegovina drevna je domovina hrvatskoga naroda i moramo napokon shvatiti da Hrvati

u Bosni i Hercegovini nisu iseljenici nego konstitutivan narod. Njihov ustavnopravni ni politički položaj nije zadovoljavajuć i želim da Hrvati u punoj mjeri ostvare ravnopravnost s drugim dvama narodima.

Boraveći ljetos nekoliko dana u Bosni i Hercegovini, upoznala sam dio velike kulturno-povijesne hrvatske baštine u toj dragoj zemlji, upoznala sam mnoge divne ljude i to me dodatno motivira ustrajno činiti sve kako bih tim našim sunarodnjacima pomogla ostvariti željenu ravnopravnost, razvoj i napredak. Uvjerenja sam kako će u toj politici imati punu suradnju novoga saziva Hrvatskoga sabora i hrvatske Vlade. To je naša zajednička ustavna dužnost, ali to je prije svega naša domoljubna i ljudska dužnost, ne samo nas političara i dužnosnika nego i svakog Hrvata.

Isto tako, posebno mi je važno intenziviranje odnosa između domovinske i iseljene Hrvatske. Ta je suradnja nažalost proteklih petnaestak godina bila gotovo posve zanemarena. U posljednje vrijeme učinjeni su neki iskoraci, ali smatram da strukturalna razina tih odnosa od strane hrvatske države još nije na potreboj razini. Jednostavno, treba učiniti mnogo više, prije svega da što više naših ljudi u iseljeništvu dobije hrvatsko državljanstvo te da kulturno, poslovno i na druge načine budu povezani s Hrvatskom, a svakako i s Bosnom i Hercegovinom.

Isto tako, želim istaknuti važnost jačanja suradnje sa srednjoeuropskim državama s kojima RH veže višestoljetna povijest, prožimanje kulture i običaja, zaštita manjinskih zajednica, ali i politički, gospodarski i sigurnosni interesi. U tome smislu veliku potporu dajem inicijativi Triju mora, suradnji zemalja između Jadrana, Baltika i Crnoga mora.

Sve to, čvrsto sam uvjerenja, bit će snažniji vjetar u jedra našim nastojanjima da se još

prepoznatljivije pozicioniramo kao odgovorna članica EU, spremna pridonositi dalnjem jačanju europskog projekta, zajedničkih politika i vanjskopolitičkih stajališta na temelju uvažavanja načela supsidijarnosti i solidarnosti te da imamo konstruktivnu ulogu u našem jugoistočnom susjedstvu i približavanju pojedinih država EU i NATO-u. Isto tako, želim da intenziviramo nažalost uvelike zapostavljene odnose s nizom država, među kojima je i Kanada, posebice vodeći računa o interesu hrvatskog gospodarstva.

U svojoj diplomatskoj karijeri imali ste priliku zastupati RH u NATO-u, također ste bili ministrica vanjskih poslova RH, i ministrica europskih integracija RH. Iz perspektive Predsjednice RH, što mislite o Europi nakon Brexit-a i vidite li prosperitet RH u okviru Europske unije? Što reći EU skepticima?

Europski projekt treba nastaviti. Kad je riječ o Hrvatskoj, mi moramo napokon shvatiti da je europska politika hrvatska domaća politika. Ciljevi domaće politike moraju se ostvarivati i u Bruxellesu. Moramo otpustiti ručnu kočnicu, budući da postoji nekoliko područja koja su od iznimne važnosti za Hrvatsku, gdje Hrvatska može i mora odigrati mnogo snažniju ulogu. To znači jasno definiranje politika: od migrantske krize, zaštite Jadrana, ribarstva, poljoprivrede, zajedničke vanjske i sigurnosne politike, transporta, energetike. To su područja gdje Hrvatska mora aktivnije djelovati, a ne samo slijediti druge. Jačanjem aktivnosti u sklopu Europske unije u Bruxellesu porast će nam i politička težina.

Već u početku mandata poduzeli ste korake racionalizacije troškova Ureda Predsjednice, što je dobro odjeknulo među Hrvatima u inozemstvu. Također ste Predsjednica koja svaki svoj posjet stranoj državi iskoristi za uspostavljanje i jačanje gospodarskih veza. Je li, prema Vašem mišljenju, RH na putu oporavka od gospodarske krize?

Istina je, u prvoj godini mandata pokazali smo kako se racionalizacijom troškova može podići produktivnost, a ona vodi većem broju aktivnosti. Na proračun Ureda gledamo kao na ulaganje, a ne kao na trošak, zato svaku aktivnost dobro promislimo i pripremimo, što se onda u realizaciji i osjeti. Zajedništvo, koje bih voljela vidjeti u cijeloj domovini i koje snažno zastupam, osjeti se u mojoj uredi i upravo je ono motor produktivnosti. Funkcioniramo kao bolje zapadne administracije i na to sam posebno ponosna. U inauguracijskom govoru kazala sam kako ću biti prvi gospodarski diplomat i to je upravo ono što i činim. Svim međunarodnim aktivnostima dajem snažan gospodarski naglasak te iskoristim svaku prigodu povesti u inozemstvo hrvatske gospodarstvenike. Smatram kako je važno da država pokaže da stojiiza svojih gospodarstvenika jer je time i njihov ugled u svijetu veći. Zadovoljna sam brojem dogovorenih projekata, ulaganja i ugovora, no smatram kako još

mnogo toga možemo učiniti u promociji naših poduzeća. Jača međunarodna aktivnost naših poduzeća osnažit će postojeće pozitivne gospodarske trendove i dati im jamstvo dugoročne održivosti.

Prigodom obilježavanja 21. obljetnice Oluje u Kninu odlučno ste se naglasili njezinu političku opravdanost i činjenicu da je to bila oslobođilačka akcija. Također ste se suprostavili nekim nedavno izrečenim tvrdnjama koje blate pokojnog predsjednika Tuđmana i Domovinski rat, u kojem je Hrvatska obranila svoju neovisnost. Neki su to komentirali kao političko „svrstavanje“. Smatrate li da ste možda, u očima nekih hrvatskih građana, naklonjeniji jednoj političkoj opciji?

Moj govor nije bio nikakvo političko „svrstavanje“. U govoru sam branila nacionalne interese, što i jest moja ustavna obveza. Nitko nema pravo obezvrijediti volju hrvatskog naroda za suverenom državom i pobjedu hrvatskih branitelja u Domovinskom ratu. Nikada neću odšutjeti pokušajte kompromitacije stvaranja moderne hrvatske države

Danas je popriličan problem za Republiku Hrvatsku činjenica da se mnogi mlađi ljudi odlučuju napustiti domovinu. Kako popraviti uvjete za ostanak mlađih u RH?

Demografija i emigracija već predugo zahtijevaju našu punu pozornost jer predstavljaju temeljni problem gospodarskog razvoja, pa i opstojnosti Republike Hrvatske. Svake godine sve više mlađih i obrazovanih ljudi napušta Hrvatsku. Hrvatski obrazovni sustav dodatno pogoduje iseljavanju budući da nije povezan s potrebama tržišta rada i razvojnim potrebama hrvatskoga gospodarstva. Cjelovita kurikularna reforma jest nužna, ali ne rješava sve probleme jer će ona, ako ne promijenimo ciljeve i načela gospodarskog razvoja, samo omogućiti još lakše nalaženje radnih mjesta u inozemstvu za mlade koji će dobiti kvalitetnije obrazovanje u reformiranom obrazovnom sustavu. Uvjerenja sam kako upravo mlađi ljudi mogu biti najbolji predvodnici novog hrvatskog zajedništva. Naša je osnovna briga osigurati mlađima podjednake uvjete za školovanje, uvažavajući mogućnosti i potrebe onih koji su nadareniji, kao i onih koji imaju posebne potrebe, pripremiti ih za životne izazove i

otvoriti im što više prostora za djelovanje u gospodarstvu, politici i društvenom životu. Dužnost države i svakog pojedinca je uložiti najveći napor kako bi svakom mlađom čovjeku koji to želi osigurali pravo na rad i budućnost u domovini.

Dvadesetak godina Vaše karijere odvijalo se izvan Hrvatske na različitim diplomatskim pozicijama. Mislitelj li da pogled izvana daje osobni dručiji uvid u društvene i političke prilike u Hrvatskoj? Jeste li ikad osjetili onu iseljeničku čeznju za domovinom, tako dobro znanoj Hrvatima u svijetu?

Čeznja za domovinom uvijek je bila prisutna tijekom mojega boravka izvan Hrvatske. I upravo tijekom tog razdoblja shvatila sam koliko je bitno našem iseljeništvu izraziti taj osjećaj zajedništva, mogućnosti da pomognu svojoj domovini, te svjesnosti da ih Hrvatska nije zaboravila. U svojoj poslanici u povodu inauguracione pozvala sam naše iseljeništvo diljem svijeta na povratak u domovinu te da mi se pridruže u izgradnji novog zajedništva, u razvoju modernog domoljublja i učvršćivanja nacionalnog identiteta. Iseljeništvo može posebno pomoći Hrvatskoj upravo svojim iskustvom stečenim u državama koje su dulje od nas funkcionalne demokracije, snažna gospodarstva i uređena društva, utemeljena na pravima, ali i odgovornosti svakog pojedinca.

Uvijek ste se zalagali za jednak tretman žena u svijetu politike i biznisa. Vaš uspjeh u svijetu visoke diplomacije i konačno kao prve hrvatske Predsjednice dokaz je da je moguće prijeći one nevidljive barijere s kojima su suočene žene - jednom kad se otisnu u svijet tradicionalno muških zanimanja. Prije nekoliko godina Sheryl Sandberg, direktorica operativnih poslova Facebook-a u svojoj knjizi Nasloni se (Lean-in) iznosi misao da će uspješne žene u korporacijama i svojim odabranim profesijama svojim utjecajem na duže staze popraviti položaj žena u društvu. Što vi mislite o toj ideji „trickle down feminism“ / „female empowerment“ i hoće li život za vašu kćer i buduće generacije žena biti drugačiji upravo zbog toga što ste Vi kao „trailblazer“ uspjeli probiti te nevidljive barijere, koje su postojale, i još su prisutne u našem društvu?

Na nedavno održanom 71. zasjedanju Opće skupštine Ujedinjenih naroda u New Yorku, u svom govoru u sklopu Opće rasprave između ostalog osvrnula sam se na

neravnopravnost spolova, koja predstavlja najrašireniji oblik nejednakosti u današnjem svijetu i na aktualnost problema ljudskih prava. Žene i djevojčice još su izložene cijelom nizu zapreka njihovu punom i potpunom uključenju u društveni, politički i gospodarski život. Treba nam više žena u politici i poslovnom svijetu, u diplomaciji i izvršnim odborima. Ali to se neće dogoditi bez muškaraca. Njihova uloga u procesu osnaživanja žena, njihova potpora i razumijevanje ključni su baš kao i volja žena da uspiju. Isto tako, kao ključne elemente za osnaživanje žena i djevojčica smatram obrazovanje, iskustvo i samopouzdanje. Zato ću i radom i primjerom utirati put kako se moja i vaše kćeri ne bi suočavale s istim problemima, predrasudama i stereotipima s kojima se mi još danas susrećemo

Odnedavno ste i sami ponovno postali studentica, što nije iznenadilo članove AMCA, koji vjeruju u princip cjeloživotnog učenja i žive po njemu. Kako napreduje Vaš

studij i zašto ste se odlučili na usavršavanje? *Na doktorski studij sam se odlučila jer vjerujem u cjeloživotno obrazovanje. Moramo se za vrijeme cijelog života usavršavati. U konačnici, smatram da to dugujemo sebi i našoj zajednici. Isto tako, oduvijek sam htjela upisati doktorski studij, odnosno steći doktorat. Što se tiče mog napredovanja na studiju, redovito izvršavam svoje obveze, i to podosta više od potrebnog.*

Početkom ove godine, kanadski Hrvati pomno su pratili Vaš posjet hrvatskoj iseljeničkoj zajednici u Chicagu. Planirate li skori posjet Kanadi, gdje ste, među ostalim, radili u hrvatskom veleposlanstvu u Ottawi i ostali u dobru sjećanju našoj iseljeničkoj zajednici?

Uvijek se rado sjećam razdoblja provedenog u Ottawi, tijekom kojeg sam imala priliku upoznati i družiti se s našom zajednicom diljem Kanade, koja me je uvijek toplo primala. Da, planiram posjet Kanadi i veselim se susretu s Hrvatima.

Tadašnja Ministrica vanjskih poslova Kolinda Grabar-Kitarović 2006. na domjenku AMCA-e Toronto.

A M C A

ALMAE MATRIS CROATICAЕ ALUMNI - TORONTO

ASSOCIATION OF ALUMNI AND FRIENDS OF
CROATIAN UNIVERSITIES - TORONTO, CANADA

4936 YONGE STREET, SUITE 109, NORTH YORK,
ONTARIO, M2N 6S3, CANADA

DRUŠTVO BIVŠIH STUDENATA I PRIJATELJA
HRVATSKIH SVEUČILIŠTA - TORONTO, KANADA

www.amcatoronto.com

AMCA TORONTO SCHOLARSHIP 2016

We are pleased to announce the recipients of the annual AMCA Toronto scholarship award. After careful consideration by the Selection Committee, the AMCA Executive Board has decided to award two scholarships of \$1,000 each to the following candidates:

SCHOLARSHIP RECIPIENTS

Alan Šućur, Zagreb, Croatia

Alan Šućur is a third year PhD student at the Faculty of Medicine, Biomedicine and Health program at the University of Zagreb, with a high GPA. He has received many awards and recognition and is a member of several professional societies. Alan has organized workshops at the Faculty of Medicine and has been invited to hold presentations.

Jurica Galović, Vrpolje, Croatia

Jurica Galović is a fifth year student of Industrial Engineering and Management at the Faculty of Mechanical Engineering and Naval Architecture at the University of Zagreb. He is in the top 10% of his class, a volunteer and recipient of several awards. He has designed exhaust manifolds for *FSB Racing Team* and is currently a student intern at *Bosch Germany*.

Congratulations to our recipients! We wish them continued success in future endeavors.
AMCA Toronto thanks all applicants and invites students to compete for the 2017 Scholarship Award.

Aleksandra Srša Benko, B.A., M.S.Ed.
Secretary, AMCA Toronto

HRVATSKA KULTURA NA SVEUČILIŠTU U TORONTO 2016.

Dubravka Zima

Od siječnja do travnja 2016. na Sveučilištu u Torontu, na Odsjeku za slavenske jezike i književnosti (University of Toronto, Department of Slavic languages and literatures) ponovno su, kao i prethodne tri akademske godine, studenti slušali i učili o hrvatskoj kulturi, književnosti, povijesti i kulturnim krajolicima. U zimskom semestru spomenuti odsjek, u suradnji sa Sveučilištem u Zagrebu i zagrebačkim Hrvatskim studijima, ponudio je tri kolegija o hrvatskoj kulturi: Hrvatsku književnost (Croatian Literature), Hrvatsku kulturu (Croatian Culture) i Mediteranske gradove (Mediterranean Cities). Nakon što je tri godine ove kolegije uspješno prezentirao i vodio dr. Davor Piskac s Odjela za kroatologiju zagrebačkih Hrvatskih studija, ove je godine taj zadatok preuzeila Dubravka Zima s istoga odjela. Tijekom 12 tjedana ugodne ontarijske zime tako su na Fakultetu humanističkih znanosti (Faculty of Arts and Humanities) polaznici kolegija slušali predavanja o hrvatskoj kulturnoj prošlosti i sadašnjosti, o hrvatskim prostorima i vremenima, o mediteranskoj, slavenskoj i srednjoeuropskoj sastavnici hrvatske kulture, o hrvatskoj glazbi i arhitekturi, suvremenoj vrlo živoj kulturnoj sceni, kao i o antičkome naslijeđu na hrvatskim prostorima. Počevši od velikih antičkih civilizacija na Mediteranu, preko zanimljivih procesa njihovih međusobnih kulturnih utjecanja, preuzimanja i davanja, do suvremenih kulturoloških interpretacija o Mediteranu kao kolijevci europske kulture i hrvatskome mjestu unutar njega, kulturni su se koncepti i kodovi mediteranizma prepoznавали i čitali u njihovim hrvatskim realizacijama. Središnja su mesta tumačenja u tom kontekstu svakako bili narativi o hrvatskim jadranskim gradovima, simbolično oprimjereni u prići o povjesnom paralelizmu dva ključna jadranska grada-republike, Venecije i Dubrovnika, u čijim se kompleksnim i ambivalentnim odnosima ogleda srednjovjekovna i novovjekovna kulturna i politička povijest Mediterana. Granice Mediterana, kako su već antički povjesničari utvrdili, granice su bora i masline, i velikim dijelom prelaze preko hrvatskih

teritorija. No hrvatska je kultura, premda uvelike mediteranska, ipak u bitnome određena i slavenskim i srednjoeuropskim utjecajima, što se, prema iskustvu predavačice, zanimljivo i interpretativno ogledalo u studiju hrvatske književnosti, na kojem je najveći interes studentica i studenata bio upravo za paradigmatske, reprezentativne književne pojave hrvatske književnosti: za mediteranskoga Držićeva Dunda Maroja, čiji su se ljudi nazbilj i ljudi nahvao pokazali iznimno korespondentnima sa suvremenim poststrukturalističkim čitanjima književnosti, potom za slavenski ukotvljene bajke Ivane Brlić-Mažuranić te njihov alegorijski i fantazijski doseg, kao i za srednjoeuropskog i političnoga Krležu.

Interes studentica i studenata bio je, uostalom, vrlo poticajan i u velikoj mjeri utjecao na re-prezentaciju hrvatske kulture kao važnog dijela europske kulturne scene, kako u prošlosti, tako i danas. Najveći je broj studentica i studenata slušao kolegij o mediteranskim gradovima (kolegij je završilo šezdesetak studentica i studenata), no premda su druge dvije grupe bile malo manje (svaki je kolegij privukao desetak do petnaestak slušač/ic/a), rezultati su bili možda i impresivniji: kanadski pogled na neke od hrvatskih kulturnih fenomena, u rasponu od glagoljice do Janka Polića Kamova i Prljavoga kazališta, artikuliran u studentskim ispitnim radovima, pokazao se svježim i inovativnim, te će neke od tih radova u hrvatskom prijevodu prezentirati i hrvatskoj studentskoj (i drugoj) publici u časopisu studenata kroatologije na Hrvatskim studijima.

Dubravka Zima
Odsjek kroatologije, Hrvatski studiji

THE CHAIR FOR CROATIAN LANGUAGE AND CULTURE AT THE UNIVERSITY OF WATERLOO CELEBRATES ITS 27TH ANNIVERSARY (1989-2016)

Prof. Aleksandra Srša Benko, B.A., M.S.Ed.
The Chair for Croatian Language, Literature and
Culture, University of Waterloo
abenko@uwaterloo.ca

The uniqueness and continuity of the only Chair for Croatian Language and Culture on the North American continent emphasizes the value of heritage language aspects. The University of Waterloo is proud of its ability to offer the only university level Croatian language course in Canada, within the Department of Germanic and Slavic Studies and with full support from the Faculty of Arts. For many universities, the main criterion for teaching a heritage language is based on interest and enrollment numbers. Croatian language course activities are consistently maintained and taught. The Chair ensures the academic integrity of existing Croatian courses and continues to further develop course delivery and outreach activities.

Thanks to the generosity of the Croatian community in Canada and especially the *Croatian Studies Foundation*, the first Chair for Croatian Language and Culture outside of Croatia, and today still the only one of its kind in North America, was established at the University of Waterloo in 1989. It counts close to 2000 student enrollments in various courses and programs of Croatian studies over the years. In addition to regular sessions, some of the most prominent Croatian intellectuals have presented lectures at the University of Waterloo.

Today, the Chair offers a variety of on-campus and online Croatian language,

culture and literature courses. It also offers topics that get more deeply involved in the students' particular area of interest, available during all terms. The updated program offers a Minor degree and a Certificate in Croatian Language and Culture. It equally allows transferable credits to the various universities that students attend. Students from every university, cultural background or field of study, enrolled in our courses, can qualify for a variety of scholarships in Croatia. According to *Maclean's Magazine University Rankings*, the University of Waterloo is the most innovative Canadian university for twenty three consecutive years. According to the same magazine's 2016 University Rankings, Waterloo students ranked the University of Waterloo as the leading university for career preparation among Canada's large universities and also for comprehensive research. For the past two decades, *Maclean's* claims that the University of Waterloo has dominated the reputation ranking provided by education and business leaders and in 2015 enjoyed the highest reputation of universities across the country.

Wishing to offer this unique program to the growing number of students interested in Croatian language and culture across Canada, the University of Waterloo launched a successful pilot project last year. Enrollment numbers and student interest from other provinces and universities for recognized academic scholastic credit proved beneficial by mutual agreements and in collaboration with the respective university. This is the rationale for developing new Croatian courses for online deployment and the redevelopment of existing courses. The pilot project proved to be an enhancement to the online learning abilities of the Croatian language learning program, in existence over the past two decades. This year's enrollment numbers testify and confirm expectations and continuation. The existing program got a fresh new look last year with the assistance of several interdepartmental employees. The growing group is currently actively involved in preparing publications regarding the Croatian program and updating its online content. The program is updated with audio clips,

multimedia pieces created to illustrate certain concepts, interactive text-based language exercises and discussion activities for students to participate in and also to increase student-to-student interaction. It includes added links to appropriate online Croatian resources worldwide, thereby emphasizing the real-world use of the language.

Due to the exceptional dedication of students, who come from different life paths and do it from various motives, we were able to create new courses. The course on the ancient Croatian Glagolitic script had maximum enrollment and interest as evidenced by the choice of postgraduate studies and the number choosing to participate in oncoming publications.

We may be able to do something more engaging in the next few years with the planned outreach activities. In preparation is organizing a yearly international conference on Croatian language, literature and culture at the University of Waterloo, which shall be aptly named *The Doctor Vinko Grubišić Lecture Series*, in honour of its founding father. Dr. Grubišić has recently been elected as a Corresponding Member by the *Croatian Academy of Sciences and Arts*. A journal and a monograph are in preparation regarding the founding of the Chair, including today's cooperative activities with the *Croatian Ministry of Science, Education and Sports*. Its purpose is to serve as a historical documents overview to complement the 30th jubilee anniversary of its founding.

Language study is the core of our discipline, but students also empower themselves with science, arts and cultural accomplishments of the Croats through the development of transferable skills, analytical reasoning, strong verbal and written communication, creative thinking, global awareness and leadership experience. Although a relatively small population, the Croats have always had a disproportionately large number of intellectuals and contributed to the world of science, the humanities and culture in general.

27TH ANNIVERSARY (1989-2016) OF THE CHAIR FOR CROATIAN LANGUAGE AND CULTURE AT THE UNIVERSITY OF WATERLOO WATERLOO, ONTARIO, CANADA

The only Chair for Croatian Language and Culture in North America provides students a unique opportunity available during all terms. The Chair offers a variety of on-campus and online Croatian language, culture, literature and special topics courses to get more involved in areas of interest. The 2016 updated program offers a Minor and a Certificate in Croatian Language and Culture, both on campus and online. Students from every university, cultural background or field of study can join the most innovative Canadian University for 23 years in a row, according to *Maclean's Magazine University Rankings*.

- Obtain a Croatian Language and Culture Minor Degree**
- Earn a Certificate in Croatian Language and Culture**
- Earn credits for other universities throughout Canada**
- Qualify for a variety of scholarships in Croatia**
- Assist in preparation for the 30th jubilee year**

Courses offer a rich understanding of literature from medieval to modern, cultural traditions, history and accomplishments of the Croats. Be among the almost 2000 students to complete Croatian Language & Culture program. Enrich yourself by discovering a place that fosters your personal growth through a diverse and cosmopolitan wealth of cultural treasures. This is your time to explore subjects you care about. Feed your intellectual curiosity; build your support team, academic advisors and mentors while making connections that will stay with you long after graduation.

For further information, please contact:

Prof. Aleksandra Srša Benko, B.A., M.S.Ed. (PhD candidate)
The Chair for Croatian Language and Culture
Department of Germanic and Slavic Studies, (ML 308), University of Waterloo
200 University Avenue West, Waterloo, Ontario N2L 3G1, Canada
Phone: 1-519-888-4567 ext. 33383
E-mail: abenko@uwaterloo.ca
<https://uwaterloo.ca/germanic-slavic-studies/aleksandra-srsa-benko>

VINKO GRUBIŠIĆ DOPISNI ČLAN HAZU

Vesna Kukavica

Dr. sc. Vinko Grubišić potvrđen je za dopisnog člana Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti na sjednici u Zagrebu 12. svibnja 2016. Riječ je o iznimno značajnom strukovnom priznanju, kako za hrvatsku planetarnu akademsku zajednicu tako i za hrvatski narod i njegovu kulturu u cjelini, budući da je kao poliglot svojim golemlim prinosom - zasnovanim na eruditskoj naobrazbi kao i vlastitome nepresušnom poetskome nadahnuću - obogatio područje jezikoslovne kroatistike, književnosti, prevodilaštva, metodike i pionirske izrade udžbenika hrvatskoga kao inoga jezika.

Sve su ga nagrade u domovini donedavno "zaobilazile" jer je u mladosti bio lijeva i desna ruka Vinku Nikoliću, a u zreloj životnoj dobi jedna od najistaknutijih disidentskih figura u hrvatskoj emigraciji 20. stoljeća, koja se spremno - nakon pada Berlinskog zida - uključila u stvaranje suvremene i demokratske Republike Hrvatske.

Vinko Grubišić rođen je 1943. u Posuškom Gradcu u Hercegovini. Nakon završene tri godine studija slavistike i latinskog jezika odlazi u Austriju, a zatim u Fribourg u Švicarsku, gdje studira germanistiku, filozofiju, klasičnu filologiju i antropologiju. Diplomirao je slavistiku i pedagogiju 1970. godine, a doktorirao u Aix-en-Provenceu 1974. ocjenom très honorable kod glasovitoga svjetski poznatoga akcentologa Paula Garda na temu "La syntaxe de la langue de Marko Marulić". Potom odlazi u egzil u Kanadu, gdje se bavi različitim poslovima - između ostalog predavao je u srednjoj školi hrvatski, njemački i francuski, bio sudski tumač i sl. Od 1988. pa sve do umirovljenja (2008.) predavao je na Sveučilištu Waterloo hrvatski jezik i književnost te povremeno rusku književnost, a u okviru svojeg rada pripremio je sveučilišne priručnike "Elementary Croatian I" (1994., 2003.), "Elementary Croatian II" (1996., 2008.), "Croatian Grammar" (1996., 2007.), "Croatian Reader" (s Anitom Mikulić Kovačević, 2007.) te "Croatian Literature in English" (s kćeri Katicom Grubišić, 2007.). Godine 2007. priredio je u okviru sveučilišta, na kojemu je proveo velik dio radnog vijeka, Croatian Online (Internetski tečaj hrvatskog) kao prvi jezik na svijetu u programu Angel.

S fra Ljubom Krasićem objavio je dva priručnika za učenje hrvatskoga jezika u izvandomovinskim školama: "Hrvatski jezik 1" i "Hrvatski jezik 2". Poznatije su mu knjige jezikoslovnih radova "O hrvatskom jeziku" (1975.) i "Grafija hrvatske lapidarne čirilice" (1978.), stoji, među ostalim, u Pregledu kandidata za nove članove Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti s nedavne izborne skupštine.

Objavio je fantastične knjige pjesama "Robotov poljubac" (1974.), "Bitarion" (1987.), "Gregorijanske šutnje" (1989.), "Druženja s tijelom" (1995.) te "Stazama samih središta" (2005.). Dramski su mu tekstovi: "Tri drame" (1981.) te "Ne začuđuju čudesa" (1982.). Uz "Hrvatsku književnost u egzilu" (1991.), objavio je knjige eseja "Izazovne teme starije hrvatske književnosti" (2006.), "Volitve" (2007.) te monografiju "Artaud" (2000.). Od prijevoda s latinskoga, njemačkoga, francuskoga i engleskoga navedimo samo ove: "Američko gerilsko kazalište" (1997.), "Kazalište i njegov dvojnik" Anonina Artauda (2002.), "Plovidba sv. Brendana opata" (2004.), "Erazmo i kršćanski humanizam" Léona Ernesta Halkina (2005.), "Pod okriljem sv. Jeronima" Valéryja Larbauda (2006.), "Latinsku poeziju srednjega vijeka" (2010.), "Jeronimove hagiografije" (s Vesnom Badurinom Stipčević, 2008.) te "Krilati pjev" (2012.). S dr. Vladimirom Bubrinom uređuje godišnjak Journal of Croatian Studies Hrvatske akademije u Americi. U suradnji s dr. Vladimirom Bubrinom objavio je dvojezičnu renesansnu čitanku "The Glory and Fame / Dike ter hvaljen'ja" (2015.).

Grubišić je dobio Nagradu Hrvatske revije za poeziju (1971.), a 2003. Zlatnu medalju kraljice Elizabete II. (Queen Elizabeth II' Golden Jubilee Medail) za kulturni doprinos Kanadi, Davidiju (s dr. Vladimirom Bubrinom) za 2011. godinu te Nagradu za najbolji prijevod (tj. za "Krilati pjev") na Sarajevskom sajmu knjiga 2012. godine. Iako u mirovini, i dalje prevodi s više jezika i piše. Višedesetljetni je suradnik časopisa Hrvatske matice iseljenika: Matica i Hrvatski iseljenički zbornik.

Kao dugogodisnji član i prijatelj AMCA-e Toronto, prof. Grubišić i dalje je aktivan u događanjima koja organizira AMCA Toronto.

Look no further for all your Wireless, TV, Internet, and Home phone needs.

- Amazing smartphones and tablets on Canada's fastest ranked network.¹
- The best TV service, Fibe TV, with the best picture quality available.
- Fibre-powered Internet – fast and reliable.
- The Home phone the most Canadians count on.²

Plus, bundle your services and save.

Bell being with Bell
just got
better

Get expert advice today at the following locations:

ETOBICOKE
Sherway Gardens
416 622-2252

ETOBICOKE
Cloverdale Mall
416 236-0036

HRVOJE FABEK: FOOD SCIENCE - THE SCIENCE OF FOOD

Dr. Hrvoje Fabek gave a lecture to the AMCA community on October 16, 2015, entitled "Food Science: The Science of Food." Dr. Fabek earned a BSc in Biological Sciences as well as an MSc and PhD from the Department of Food Science at the Ontario Agricultural College, University of Guelph. At present he holds a Postdoctoral Fellowship in the Department of Nutritional Sciences at the Faculty of Medicine, University of Toronto. Mr. Fabek is a member of AMCA Toronto. He is the author of numerous research articles published in high impact factor peer-reviewed journals as well as book chapters published by the Royal Society of Chemistry, and serves as a reviewer for a variety of journals. In his research he investigates the structure-function properties of various ingredients with a particular interest in pulse processing and the impact that foods and value-added food ingredients have on various physiological processes in humans. The aim of his research is to help identify novel foods and food components (fibre, starch, and protein derived from locally grown sources) that can be used to improve the health and well-being of Canadian consumers. Dr. Fabek's lecture introduced and explained the discipline of food science.

Consumers are often perplexed about which foods to eat, what exactly constitutes a healthy diet, and whether certain ingredients found in a food product are harmful. The confusion surrounding food choices is accentuated as people can now seek out information from not only registered dietitians and health practitioners but also naturopaths, homeopaths, books, articles, personal trainers, and even blogs and other social media outlets. However, the information can often be misleading and, depending on the source, may be altogether incorrect. Consequently, food consumption has become a topic of discussion in today's society and remains a contentious subject matter among not only consumers but also health practitioners, researchers, and food manufacturers who are seeking novel ways to increase the availability and diversity of healthy, stable, and safe food products. It is for that reason that food science continues to be an integral field of study.

So, what exactly is food science? Food science is an interdisciplinary science that includes chemistry, physics, microbiology, engineering, biology, and nutrition. A major objective of food science is to understand at a fundamental level the nature and properties of foods and to understand the chemical constituents within foods and how they interact with each other and within the body once ingested. Food scientists are attempting to understand how specific nutrients and bioactive compounds within foods (proteins, starches, dietary fibre, omega-3 fatty acids, vitamin D, iron, phytosterols, carotenoids, etc.) function within the body. The

human body is the most complex system on the planet and it is very difficult to explore digestion mechanics. For this reason food scientists employ a range of techniques, including simulated (in vitro) digestion systems, cell culture models, animal models, and human trials in order to study and observe how the composition and physicochemical makeup of foods impact various metabolic processes. For example, as a result of numerous research studies in the field, we now know that diets high in fibre or protein may lead to reductions in cholesterol and/or plasma glucose (blood sugar), increase satiety (feeling of fullness), and help reduce caloric intake and subsequent food consumption. Additionally, foods (e.g., plants and fruits) can also be processed so that the nutrients and bioactive components are isolated and used to produce novel food products.

Often when consumers hear 'processed food' they associate that particular food with being unhealthy. However, people forget that foods have been processed (or cooked) for thousands of years, which allowed our ancestors to create tasty, safe, and healthy foods. Although many processed foods may contain empty calories and are considered to be treated more as snacks, other natural foods are a direct result of processing: wine, olive oil, bread, sausages, cheese, milk and other dairy products, beer, and pasta, to name a few. We accept these foods as part of our culture. It is for this reason that food science is directly linked to culinary arts and why most culinary schools now incorporate food science as part of the curriculum so that future chefs can understand the science behind their cooking and to provide them with the tools necessary to discover novel food experiences. However, food engineering (processing) is not only used in molecular gastronomy (science-based cooking) to create novel foods but is also essential in creating safe foods/food products with an adequate shelf-life for storage and transportation.

Pasteurization, sterilization, aseptic packaging, and homogenization are mere examples of the various processes that are often employed by the food industry to formulate safe and stable food products. Food safety is particularly associated with food microbiology, where food scientists study the occurrence of harmful pathogenic bacteria and the conditions used to minimize and/or remove them, while also studying how to promote the growth of desirable bacteria. The former is particularly important for the Hazard Analysis Critical Control Point (HACCP), which is an approach to food safety that is systematic and preventive with respect to biological, chemical, and physical hazards. The lecture outlined the various methods used in food safety, how foods may become contaminated with harmful substances, and how these contaminants can be removed or deactivated. Moreover, foods on the marketplace contain an array of labels and nutrient and health claims and it is the job of a food scientist to convey the nutrient and ingredient information correctly so that the consumer understands exactly what comprises a particular food product.

In the lecture, Dr. Fabek explained how nutrient lists are created, described the importance and relevance of % DV (Daily Value), and defined nutrient claims. He also discussed the use of ingredients designed to impart technological functionality in food systems (emulsifiers, stabilizers, thickeners, gelling agents, etc.), and a variety foods were used as examples. In conclusion, food scientists offer consumers safe, diverse, nutritious, and healthy foods while advancing our knowledge and understanding of the processes and analytical tools used to study and understand food structure for continued delivery of high quality foods.

THE SECRET LIFE OF A GALAXY

Dr. William E. Harris, McMaster University /
Transcript of a talk given March 11, 2016

Galaxies are the biggest things in the universe. And when we talk about galaxies, it's always logical to start with the Milky Way, the galaxy we live in, to help us gain the right perspective. The Milky Way has perhaps a hundred billion stars in it in a volume of space about 40,000 light-years across [NB: a light-year is the distance that a beam of light travels in one year of time. One light-year equals about 10 trillion kilometers.] The stars (most of them maybe with their own set of planets, and perhaps even life) are separated from each other typically by a light-year or so, and our Sun is just one of these.

But there are other galaxies much bigger than the Milky Way ones with trillions of stars as well as many that are smaller, maybe even down to dwarf galaxies that might have a few thousand stars of their own. To see their full variety we have to take another very big step outward: typical interstellar distances may be a few light-years, but typical intergalactic distances are millions of light-years. For example, the nearest big galaxy to our own is the famous Andromeda Nebula, which is "only" about 700,000 light-years away; on a good dark night away from city lights, you can see it as a very faint little star-like patch of light in the constellation of Andromeda, but help from a star map to locate it is usually needed. However, there are two small galaxies that are much closer to us and that you can quite easily see without any help: the Magellanic Clouds. These are quite far south in the sky so they are only visible from the southern hemisphere, and they really do look like little patches of cloud at first. They are two small satellite galaxies of the Milky Way and are only about 50,000 light-years away.

So already with our first step outward into intergalactic space, we run into a remarkable and common fact about galaxies: they tend to be found in groups or clusters. The Milky Way is part of the 'Local Group,' which has two large galaxies (Andromeda and us) and a few dozen very small ones. But in the bigger universe further away, it is easy to spot much richer collections of galaxies like the Virgo Cluster (50 million light-years away) or the Coma Cluster (300 million light-years away), each with literally thousands of galaxies that are relatively close together in a single group. Looking at photos of galaxies and groups like this, such as from the Hubble Telescope, gives us a vivid picture of the immense variety of galaxy shapes, sizes, and structures that exist throughout the universe.

How does a clustering of galaxies like this, or even a single galaxy, avoid collapsing inward into a single dense crunched thing? After all, the summed-up gravity of all those stars and dark matter

must be immense. The answer is that yes, all that gravity is huge and is trying to pull everything inward; but it is compensated for by the motions of the objects in it. For example, every galaxy in a group is in orbit around the gravitational centre of the whole collection, and this orbital motion keeps it from falling inward permanently. It's exactly the same reason the planets in our Solar System don't fall into the Sun; they are all in their own orbits that keep them where they are (conservation of angular momentum). Think of a group of galaxies as somewhat like a swarm of insects: all the insects are buzzing around in the group, but the group has a single centre.

Of course looking at all those galaxies, outward as far as any of our telescopes can see, starts to give us a glimpse of how big the universe really is. The galaxies are really the visible 'markers' or signposts that we use to trace the full extent of cosmological space. But as soon as we start mentioning the vast distances of intergalactic space, we immediately have to bring in the element of time. As we look further and further outward, we are automatically also looking back in time, and the reason is utterly simple: it's due to the fact that the speed of light is finite. When we look at our neighbour, the Andromeda galaxy, we see it as it was 700,000 years ago when the light that we now see was emitted from it—in other words, long before our own human species existed on Earth. When we look at a galaxy in the Coma Cluster, we see it as it was 300 million years ago, not too long after Earth life had spread from oceans onto the land and the first reptiles existed.

But this is still just a small fraction of the whole span of cosmological space and time. With tools like the Hubble Telescope and other giant new telescopes, we can now see galaxies at distances up to 13 billion light-years, far longer ago than the Earth and Sun even existed. The whole universe began in the Big Bang which happened 13.7 billion years ago according to the best current measurements, so that means we can see more than 95 percent of the way back to the absolute beginning of things.

In other words, looking outward into intergalactic space is like using a time machine (but a time machine that only works one way—backwards!). In a way, though, this is still miraculous: we can't see the future, but we CAN see the past, at least for other galaxies. When we look at any one galaxy, we see it quite literally as a snapshot in time—a frozen moment in its history. To borrow a famous Star Wars phrase, if we want to see a galaxy as it was a long time ago, then we have to pick one that is far, far away.

Now we come to their secret lives. What all these observations

of distant galaxies tell us is that galaxies change with time, and there are two main ways they do this: one is slow and happens gradually and inexorably over billions of years, and the second is fast, spectacular, and messy. Let's look at each of these in turn.

The Slow Route: Here, think of a galaxy as a big ‘stage’ on which the action of star formation and evolution plays itself out. Interstellar gas—the raw material out of which stars are made—collects by gravity into denser clouds, which gradually condense into lots of individual stars. The galaxies are the places where this set of events happens. Thus over time, the amount of gaseous material in a galaxy decreases, and the amount of mass in stars correspondingly increases. In a very ‘young’ galaxy such as the ones from 13 billion years ago, it was all gas, and nowadays it may be mostly stars with not much gas left over. So in a very young galaxy we would expect to see a lot of star formation going on very intensely (and that’s exactly what we do see for young galaxies). The slow route is what determines the overall shape of galaxy evolution and it is a process that all galaxies participate in. A young galaxy early in the universe has lots of gas and lots of young, newly formed stars. A mature galaxy, like our own Milky Way and like most galaxies in the present universe, has a lot of stars of a wide mixture of ages and some fraction of gas still busy making more stars. In the Milky Way, for example, our Sun was formed just 4.5 billion years ago, but the Milky Way contains billions of stars much older than that and millions that are younger and formed more recently. A useful analogy is to think of a present-day galaxy as like a big city: some of the buildings were put up a long time ago, a lot of the buildings may be a few decades old, and a few buildings are new and some are actively being built as we watch. When we ask how ‘old’ a city is, what do we mean? The date of the first settlements, or the average age of the buildings in it, or something else?

The Fast Route: Some galaxies, however, find themselves experiencing something much more dramatic: mergers. The fact that most galaxies are found in groups and clusters, and the fact that they constantly move around in randomly directed orbits within those groups, means inevitably that once in a while two galaxies will pass by each other closely enough that we can effectively say that they ‘collide.’ But the result of a collision between two galaxies is not like a car crash: each galaxy is not a solid object at all, being made up of lots of individual stars and gas with plenty of empty space between all those stars, so naively we might expect that the two galaxies could just slip through each other like two schools of fish, and come out the other side. But gravity changes the game entirely. The whole collision process takes some tens

or hundreds of millions of years, and while the galaxies are trying to pass through each other, the gravity of all those stars distorts the overall structures of each galaxy quite dramatically, and if it’s a really close collision they will end up combining together into what is called a merger remnant: a new, bigger galaxy that has most of the stars in the two progenitor galaxies. For a while, the merger remnant will have quite a messy, chaotic-looking structure, but after a billion years or so it will settle down into (usually) an elliptical-type galaxy with a simple smooth structure. This whole process is something that can be modeled quite accurately with modern-day computer simulations, but we can also point to many different cases in the nearby universe where we can see pairs of galaxies coming together and starting to distort each other’s structures.

The biggest galaxies routinely experience mergers, but most of these are more properly called accretions, because what happens is that their small satellite galaxies get absorbed into the bigger central giant. For example, some billions of years from now the Milky Way will likely absorb the Magellanic Clouds. But we also know that 4 to 5 billion years from now, the Milky Way and the Andromeda galaxy will collide and merge; they are now moving toward each other, and it will take that long for their orbital motions in the Local Group to bring them together. Ultimately, then, the Local Group will end up being just one really big elliptical-type galaxy. (A footnote: during the Andromeda/Milky Way collision, nothing much will happen to our Sun. Galaxies may collide in the sense that has just been described, but the stars don’t collide with each other because stars are really very tiny compared with the empty space between them. Think of three people scattered around in a big field, and imagine them walking toward another three people in another big field. Chances are very small that one person will actually run into another one.)

What will happen to us is what will happen all over the universe to other big and small galaxies. Mergers are a one-way street in which big galaxies constantly get bigger at the expense of the smaller ones, so far in the future—tens or hundreds of billions of years from now—the universe is going to look a lot simpler: just a few really big elliptical galaxies scattered through cosmological space, where the smaller dwarf galaxies are almost all gone. We can consider ourselves lucky to be living now when we can still see all this action happening around us!

Galaxies can of course experience both the slow and fast routes. If we combine both of them conceptually, we should expect that the early universe (say, the first few billions of years after the Big

Bang) ought to have more galaxies than today (because a lot of them haven't merged yet) and that they should be younger (i.e., no galaxy can ever have stars older than the age of the universe), and that they should be smaller on average than galaxies today (because the big ones haven't yet built up by mergers to their present size). All three of these predictions are true, and modern tools like the Hubble Telescope have shown us this directly.

Cosmology: Of course, the bigger-scale question is to ask how the history of the galaxies fits into our evolving picture of the universe as a whole. A key element linking these is what is referred to as Hubble's Law, more popularly known as the expanding universe. We find observationally (as Hubble and others first did in the 1930s) that the galaxies are moving steadily further apart from each other—which means that long ago they were closer together than they are now. This striking fact is what led to the discovery of the Big Bang and the astonishing realization that the universe has a finite age: it has not simply existed eternally far into the past. And an important add-on to Hubble's Law that was discovered only about 15 years ago is that the rate of expansion is accelerating.

Here we have to make an effort to state very carefully what is meant by Hubble's Law. First, galaxies themselves are not expanding; they can hold themselves together by their own gravity perfectly well. Second, even on the scale of whole groups of galaxies, the Hubble expansion is unimportant, because again the gravity of all the galaxies and dark matter in a cluster of galaxies is large enough to hold it all together. The Hubble expansion is something happening on a much bigger scale, and it is essentially a slow, leisurely sort of movement of groups of galaxies away from each other. But also, it does not mean that these groups are literally moving through space. Einstein's new view of space which he produced from his General Theory of Relativity is the more correct picture: what is happening is that the 'grid' of space itself is stretching outward, and the galaxies that are located here and there on the grid are simply along for the ride. As space stretches, the universe expands, and these galaxy groups get further away from one another.

Another remarkable outcome of this picture is that there is actually an edge, or outer boundary, to the visible universe. Is the universe infinite and do the galaxies go on forever? We simply do not know. But more to the point, there is a limit to how much of it we can see. If the space/time grid is stretching, then more remote things will be moving away from us more quickly. That is, if galaxy A is 10 times further away from us than galaxy B now, then A is getting further away from us 10 times faster than

B. If we continue this logic outward, then inevitably we reach galaxies so far away from us that they are moving away at faster than the speed of light. Once beyond this point, no light can ever reach us from them, because it cannot catch up with the space it is travelling through. (None of this violates any law of physics. Einstein's equations set a limit to how fast any object can move through space, and that limit is the speed of light. But there is no limit at all to how fast space itself can 'stretch' because we are not talking about any physical object moving through it.) How far away is this visible edge (horizon) of the universe? It slowly changes with time, but it is now some tens or hundreds of billions of light-years.

A lot of other basic questions inevitably come up in cosmology. Here are some of them:

Where is the centre of all this universal expansion? (There doesn't have to be one, and in practice the question is meaningless. No matter where you locate yourself, you see the galaxies getting further apart from each other.)

What is the universe expanding into? (There's just space; more and more of it as you go out. There isn't anything 'else' that space is held by.) How can space—which is just emptiness—be stretching? (Over the past century, thanks especially to Einstein and Heisenberg, we've had to modify our ideas of what 'empty space' means and what it can do. We have had to face the fact that space is not just Newtonian emptiness. It can hold something called dark energy and this in turn is making the Hubble expansion accelerate outward; and at the level of the quantum-mechanical world, elementary particles constantly wink in and out of existence in a pure vacuum within tiny fractions of a second.)

Will this universal expansion go on forever? ('Forever' is too strong a term. But the present evidence indicates that the outward expansion will continue indefinitely, and that it will not reverse and contract back inward.)

By looking further outward, can we see the Big Bang directly? (Unfortunately, no. We are limited by the so-called Cosmic Background Radiation, which effectively sets a wall to our visibility of anything within about 350,000 years after the Big Bang.)

Galaxies are our key to measuring and understanding all of these vast features of the universe we live in. They evolve, grow, or are absorbed by bigger neighbours, and we can get a complete picture of what galaxies look like in all their incredible variety only by looking outward well beyond our own little local neighbourhood. All of them had their origins in the distant past not long after the Big Bang that started off the expansion of space.

CUSTOM APPAREL FOR TEAMS & CORPORATE WEAR

*CHOOSE FROM A SELECTION OF LIKA'S UNIQUE APPAREL AS WELL AS PREMIUM BRANDS SUCH AS:
STORMTECH, ALSTYLE, GILDAN & MORE!*

@LIKASPORTS

WWW.LIKASPORTS.COM

INFO@LIKASPORTS.COM

TERMS & CONDITIONS: ALL PRICING INCLUDES ONE PRINT APPLICATION.
QUOTATIONS AVAILABLE UPON REQUEST.

STEM CELLS IN HEALTH, DISEASE, AND THERAPY

An invitation to talk to my fellow alumni, colleagues, and friends is a high honour which I appreciate with gratitude and humility. For this evening I selected the topic of stem cells. The topic has been in the news over the past two decades, has raised hopes—realistic and otherwise—for the cure of many diseases, has taught us about the biology of malignant diseases, and, finally, has been the focus of my own work for 20 years. The presentation touches on the question of what stem cells are, where they can be found, their relevance for cancer, and whether they can be used—or are used—for treatment.

What are stem cells? We started with the examination of the traditional definition of a stem cell: an undifferentiated cell that can give rise to other cells of the same type indefinitely or can develop into specialized cells. This definition implies that development takes place in one direction only; it starts with the stem cell and leads to specialized (differentiated) cells and tissues.

The quintessential stem cell is the fertilized egg. As it divides, it starts to differentiate into cells of different types. Having passed the stage of morula, where all cells presumably are still equivalent, it develops into the blastocyst. The blastocyst consists of the outer trophectoderm (which gives rise to the placenta) and inner cell mass (ICM) which develops into the organism. The great impetus to the study of early development came from the ability to isolate ICM, a discovery made 40 years ago by Davor Solter, an alumnus of the University of Zagreb. Cells of the ICM differentiate into all different tissues and organs, a process that can be mimicked, at least in principle, *ex vivo* in the laboratory.

A classical and easily visualized example of differentiation is the development of red blood cells and all types of white blood cells from the blood-forming (hematopoietic) stem cell. In the

Stanimir Vuk-Pavlović

Mayo Clinic College of Medicine
Rochester, Minnesota, USA
April 8, 2016

1960s and 1970s, studying the bone marrow (where blood is formed) of experimental animals, Russian scientist Alexander Friedenstein noted the cells that *in vitro* looked like fibroblasts (cells of connective tissues). When transplanted back into animals, these cells gave rise to different types of cells, a property missing in fibroblasts. Friedenstein named the discovered cells “colony forming unit-fibroblast,” later identified as mesenchymal stem or stromal cell (MSC).

Less than two decades ago, the potential to differentiate into different cell types was confirmed for human adult MSCs; this important observation demonstrated that human cells retain the potential to differentiate in adulthood and stimulated studies into the use of these cells in regenerative medicine. However, it has not remained unnoticed that malignant cells, too, bear some characteristics similar to MSCs. This led to the discovery and characterization of a process where fully differentiated cells, such as epithelial cells lining the gut, transition into MSC-like cells; unlike epithelial cells from which they were derived, such cells express characteristics of stem cells. Further studies found that the reversal from fully differentiated cells into stem-like cells is characteristic not only of malignant cells, but also of normal cells. Thus, the theory of unidirectional differentiation—that differentiation cannot be reversed—has been put to rest.

This profound change in the paradigm of differentiation opened the doors to bold experiments testing the idea that fully differentiated cells can be de-differentiated in the laboratory. Indeed, less than a decade ago, Japanese and American researchers inserted into differentiated cells particular molecules that control gene function, the transcription factors. Indeed, the cells assumed the characteristics of the stem cells. This retired the heated debate at the time about the appropriateness of the use of human embryonic cells in research: Now we did not need embryonic cells anymore!

If skin cells of an adult, such as those of a patient, can be modified into stem-like cells, can the modified cells be differentiated into cells needed for repair of a damaged organ such as the heart? These ideas were tested early on. Among the pioneers in the field has been Andre Terzic, my colleague at Mayo Clinic, who found that such de-differentiation followed by re-differentiation into a different cell type is possible. However, it did not take long to demonstrate that, under proper conditions, one can turn an adult cell of a particular type into a different adult cell type directly, bypassing the stem-like stage altogether.

Thus, the term ‘stem cell’ can carry different meanings depending on the context. For this reason, it may be more appropriate to use

the term ‘stemness’ to describe the property of cells, rather than define the cell itself. It is important to notice that stemness can be acquired by and conferred to many types of cells.

What do stem-like cells in cancer mean for our understanding of malignancy? The traditional understanding of cancer development has been centred on the idea that a cell in the body accumulated so many genetic defects over its lifetime that the normal restrictions on its growth and death were no longer operative. Consequently, the genetically unstable cell started proliferating without normal control, generating genetically unstable, long-living cells that acquired additional genetic defects. Therapy by drugs and/or irradiation would kill most of the cells. Some cells would be resistant to therapy because of particular genetic changes acquired during cancer development; after some time these cells would come out of dormancy. At this stage, drug and/or irradiation therapy usually is of limited effect.

At the time of rapid advances in understanding stem cells and cell plasticity, it did not take long to hypothesize that cancer development does not end with stem-like cells, but that it originates as the stem-cell disease. In other words, circumstances could modify a normal stem cell into a malignant stem cell. In this scheme, cancer stem cells can also be generated from more developed normal cells (progenitors) via modified progenitors that can de-differentiate into malignant stem cells. This hypothesis has been supported by ample experimental evidence leading to a profound change in our understanding of malignant diseases.

For example, the stem-cell concept of cancer is compatible with the observation of cancer resistance to therapy because normal stem cells are also resistant to numerous harmful environmental factors. It explains why the bulk of cancer tissue responds to early therapy rather well—because most cells are somewhat differentiated cells that lost resistance to drugs and irradiation. The remaining cells, known as the minimal residual disease, are treatment-resistant stem-like cells with mesenchymal characteristics that include cell mobility—hence the disseminated metastases.

Consequently, it is becoming clear that cancer stem cells should be the primary target of therapy. This requires the development of completely novel means of treatment that can affect the inherently resilient cancer stem cells while sparing normal stem cells; eradication of normal stem cells would hamper normal tissue regeneration and healing of tissue damage. It goes without saying that currently many research groups are racing to discover treatment for cancer stem cells.

Stem cells as therapy? The spectacular advances in the basic research have stimulated investigations into the applicability of the new discoveries for therapy. Can we use stem cells to ‘re-grow’ tissues and organs damaged by disease and advanced age? The list of potential beneficiaries of stem-cell transplants is long and includes neurologic diseases (such as Parkinson’s and amyotrophic lateral sclerosis), damage to the heart, lung, and muscles (such as muscular dystrophy), bones and cartilage (e.g., osteoarthritis), liver, gastrointestinal tract (e.g., Crohn’s disease), retinal disease, cancer, etc. Despite an overwhelming need and claims to the contrary, there is still no cell-based regenerative therapy established by sound clinical research and approved for standard use. However, there are currently numerous clinical trials underway in many disease areas. At the intermediate stage of these studies aimed at demonstrating effectiveness, many cell-based treatments raise hope to become standard therapy. Some clinical studies are so advanced that particular treatments could become standard in the not-too-distant future.

It is noteworthy that the classic stem-cell treatment, blood and marrow transplantation (and the recently approved MSC transplantation to ameliorate the adverse consequences of receipt of the blood and marrow from a donor), is not intended to be curative; such treatment is used to restore blood formation after lethal doses of chemotherapy and/or irradiation. On the contrary, advanced stem-cell therapies for non-hematological diseases must be curative, definitive, and based on sound science. For future wide access to such therapies, research developments need to solve complex problems in cell engineering and overcome complex regulatory requirements. Unlike chemistry-based drugs that are relatively easy to manufacture and distribute in large quantities, generating and distributing cells—particularly when they are patient-specific—can be a formidable task. In solving these problems, we rely on the infrastructure already well developed for blood and marrow transplantation.

In closing, the presentation reviewed the stem-cell concept and found that the term ‘stem cell’ can mean many things; it may be more appropriate to talk about ‘stemness’ as a property. Stemness can be acquired by or conferred to many types of cells. We touched upon the role of stem cells in cancer and the paradigm shift with the new hypothesis that cancer is a stem cell disease; hence, novel cancer therapies must take into account the stemness of cancer. Finally, we briefly discussed the role of stem cells in cure and their potential for tissue repair in regenerative medicine.

EX-YU STORIES AND CROATIAN IDENTITY IN THE POST-YUGOSLAV ERA

Josip Novakovich

Baka Cafe, Toronto, 20.studenog 2015

Outline: Krešimir Mustapić

Josip Novakovich, born in Croatia, lived in the United States and currently residing in Canada, is a renowned writer, known for his novel April Fool's Day, published in ten languages, and his short stories. He is a winner of numerous literary awards.

Josip Novakovich (izvorno Novaković), nastupio je skromno, gotovo stidljivo za čovjeka sa značajnim pedigreeom književnih nagrada i predavačkih pozicija koje je držao i koje trenutačno drži. Nakon što je ispričao nešto o svom životnom putu i pročitao ulomke iz svojih Ex-YU pripovijetki, Novakovich je načeo temu razgovora "Hrvatski identitet u postjugoslavenskom vremenu", uz naglasak da je Hrvatska jedna od etnički najčišćih država u Europi.

Što znači "biti Hrvat", je li to odrednica geneološke čistoće predaka, pripadnost katoličkoj vjeri, prebivalište (u Hrvatskoj ili izvan nje), doprinos ugledu i/ili dobrobiti Hrvatske, ili je bitno pitanje "kako se pojedinac sam osjeća"? Ako ovdje u Kanadi normalno prihvaćamo da je netko "Croatian Canadian" ili "Chinese Canadian", tad bi i u Hrvatskoj trebalo biti prihvatljivo da je netko Hrvat nekog drugog, recimo srpskog ili talijanskog, podrijetla. Novakovich je postavio tezu da, za razliku od drugih naroda odnosno država, uključujući zemlje iz okruženja Hrvatske, kod Hrvata se primjećuje nespremnost, odnosno nedostatak nacionalnog samopouzdanja - da kao Hrvate prihvate i gradane Hrvatske koji nisu etnički Hrvati. Kao primjere je naveo Nikolu Teslu, Arsenu Dedića i još neke. Na trenutke žustra rasprava koja je uslijedila pokazala je da je Novakovich dirnuo u osjetljivo mjesto te su mnogi izrazili dijametalno suprotne stavove od Novakovicheva. Pozvali su se na primjere nogometara Dade Prše, nobelovca Ružićke te upravo Tesle i Arsenu Dedića, smatrajući da baš ti primjeri zapravo potvrđuju suprotno, da su oni koji su Hrvatsku prihvatile kao svoju domovinu u Hrvatskoj prihvaćeni jednako kao i etnički Hrvati, bez obzira na svoje podrijetlo. Neki od diskutanata dodali su da ima puno etnički čistijih zemalja u Europi od Hrvatske, poput Austrije, Njemačke, Norveške, Finske, Poljske, Grčke i drugih.

Novakovich, koji je otisao iz rodne Slavonije s 20 godina i tako proživio gotovo dvostruko više vremena izvan Hrvatske nego

u njoj, sebe smatra hrvatskim piscem iako piše na engleskom jeziku (o.a. u Jutarnjem listu, za koji Novakovich povremeno piše, opisuju ga kao hrvatsko-američkog pisca s kanadskom adresom ili američko-hrvatskog pisca). Neki od diskutanata su ustvrdili da ga je besmisleno, iako je Hrvat, smatrati hrvatskim piscem budući da veći dio života boravi i piše izvan Hrvatske, i to na engleskom jeziku. Većina je stekla dojam da mu je lakše komunicirati na engleskom (o.a. supruga mu je Amerikanka), premda ima naglašeni akcent. Stavovi o toj temi su bili podijeljeni. Jedan od nazočnih znanstvenika koji živi i radi u Kanadi već pedesetak godina istaknuo je da je sve svoje znanstvene radevine napisao na engleskom, ali se osobno i dalje smatra hrvatskim znanstvenikom. S njim se složio i jedan lječnik. S duge strane dva inženjera, također hrvatskog podrijetla, budući da isto tako dugi niz godina žive i stvaraju u Kanadi, sebe smatraju kanadskim inženjerima.

Novakovich kao da nije očekivao tako snažne reakcije na svoje izlaganje, nije bio voljan ulaziti u izravne debate, koje su na momente bile žustre, premda nije bilo neprimjerenih riječi ni nakon njegovih izjava da je Hrvatska prilično ksenofobična zemlja i da je hrvatski identitet nešto što nije još jasno definirano. Novakovich se dotaknuo i trenutačne krize s izbjeglicama s Bliskog istoka koji na putu prema "obećanoj zemlji" Njemačkoj prelaze u ogromnom broju kroz Hrvatsku. Pitao se "zašto smo ponosni kad nas posjeti 12 milijuna turista godišnje, a alarmira nas kad 100.000 izbjeglica pokušava proći kroz Hrvatsku?". Mišljenja nazočnih i o toj su temi bila podijeljena, baš kao i u Hrvatskoj. Je li zaista riječ samo o izbjeglicama? Kao primjer netrpeljivosti prema drugima Novakovich, inače navijač Hajduka, ispričao je kako je poslije jedne utakmice Dinamo – Crvena zvezda u Zagrebu, a budući da mu je brat bio navijač Zvezde, hodao u velikoj povorci navijača Crvene zvezde, poznatih kao Delije. Tad ga je pogodio poveći kamen bačen iz grupe navijača Dinama. Neki od nazočnih su mu druženje u takvoj atmosferi s Delijama zamjerili budući da su mnogi iz Delija u vrijeme Domovinskog rata sudjelovali u agresiji na Republiku Hrvatsku, a neki su i počinili zločine, te su izrazili mišljenje da bacanje kamena na protivničke navijače ne spada u hrvatsku nego u nogometnu supkulturu, koja je prisutna u cijeloj Europi. Mnogi su Novakovichu zamjerili i to što je dao, čini se, naglašeno tamnu sliku hrvatskog društva i kroz ulomke iz pripovijetki koje je pročitao i kroz kasniji razgovor, premda je naglasio da se intenzivno zauzeo pomoći Hrvatskoj u vrijeme Domovinskog rata.

Sve u svemu, bila je to večer koju ni Novakovich ni posjetitelji neće brzo zaboraviti. Premda je diskusija bila živa i povremeno žustra, s mnogo povišenih tonova, ni u jednom trenutku nije prešla granicu civilizirane debate. Kasnije se čuo poneki komentar od pojedinih članova AMCA-e da se "Hrvati" još nisu naučili parlamentarno debatirati, no ova diskusija nije bila ništa lošija od razgovora o kontroverznim temama na američkim i kanadskim sveučilištima, a da se o parlamentima i ne govoriti.

Na kraju valja napomenuti da je u vrijeme večeri s Novakovichem AMCA Toronto pripremala opsežni multimedijalni kulturni program "Sve bilo je muzika", o životu i djelu velikog hrvatskog pjesnika, skladatelja i šansonijera Arsenu Dedića. Program je izveden također u Baka Cafeu nepuna tri mjeseca kasnije, uz nazočnost i nekoliko Bošnjaka, Srba te Kanadana, koji su se, činilo se, vrlo ugodno proveli s ne tako ksenofobičnom grupom kanadskih Hrvata.

DAJTE MI DESET LJUDI I DVije GODINE I PRETVORIT ĆU HRVATSKU U USPJEŠNU DRŽAVU!

piše: Denis Kuljić

Denis Kuljić poznati je hrvatski novinar i publicist. Pamtim ga iz Poleta, Starta i Danasa te iz drugih vodećih hrvatskih tjednika poput Globusa i Nacionala. Izdao je sedam knjiga. Kolumnist je i komentator u mnogim domaćim i inozemnim publikacijama. Bio je voditelj i producent prvog hrvatskog televizijskog dnevnog talk-showa "Kult ličnosti" (Z3)

Dajte mi deset ljudi i dvije godine i pretvorit ću Hrvatsku u uspješnu državu!, kaže Tim Orešković, predsjednik Vlade RH na odlasku. On je za osam mjeseci postigao nesumnjiv uspjeh u vođenju zemlje, što svjedoči porast izvoza, bruto domaćeg proizvoda i smanjenje javnog duga. Orešković je prije radio u kanadskim i izraelskim firmama s većim ukupnim prihodom od hrvatskog i bit će, dakle, da zna što govori kad to kaže. No on to ne govori javno nego privatno, tete-a-tete, budući da zna kako mu ovdje nitko neće pružiti priliku jer mandat dodjeljuje Sabor, a u Saboru sjede ljudi koji su izabrani na listama stranaka koje su u predizbornoj kampanji nudile "nacionalno dostojanstvo", "ponos", "pravdu", "pravednost" i svu sličnu robu koja se ne može izvagati, pa nema ni cijenu. Ne može se praktično upotrijebiti, a ni potrošiti, to je vječno blago koje sja poput zlata i hrani dušu naroda u najzaostalijim državama nastanjenim najglupljim biračima. Kad je predsjednik Mao Zedong rekao da bi povećanje blagostanja moglo ugasiti revolucionarni žar masa, čak je i Nikita Sergejevič Hruščov morao primijetiti: "Ali, ako im budemo nudili samo revoluciju, u jednom trenutku upitat će se - ne bi li bolji bio dobar gulaš?".

Pravo je tu pitanje - zašto su hrvatski birači tako glupi i zašto u Hrvatskoj ne prevladavaju liberalne vrijednosti nego se cijela zemlja postupno iseljava u Irsku, gdje je liberalni kapitalizam trijumfirao, a razvoj ekonomije donio samosvijest i omogućio nacionalno samoodržanje u globaliziranom svijetu. U Irskoj i dalje sviraju tužne balade, ali to je samo folklor, dok se u Hrvatskoj jauče bez muzičke pratnje, a nikome ne pada na um primijeniti nešto od onoga što je s uspjehom provedeno u Irskoj ili, uostalom, u bližoj i sličnijoj Slovačkoj, koja je strahovito zaostajala, ali nas je u međuvremenu, u normalnom tranzicijskom procesu, prešišala kao raketa.

U čemu je, dakle, problem?

Irci su revni katolici pa otpada teorija omiljena na lijevoj sceni - da je uzrok zaostalosti reakcionarna Katolička crkva te nacionalistički

sklop i narativ povezan s tom svjetonazorskog opcijom. Crkva zapravo nema velik utjecaj i politički autoritet u hrvatskom društvu. Lijevi mediji šire paniku zbog nekih svećenika koji su birače napućivali da ne glasuju za socijaldemokrate, ali to se događalo u zagorskim gnijezdima, gdje je premoćno pobijedila stranka ljevice. Zagorci idu na misu, ali ne haju za političke smjernice koje dobivaju s propovjedaonice - toga su se nasitili u prethodnom režimu, pa su alergični na bilo kakvo popovanje, čak i ono koje dolazi s oltara. Zapravo je posvuda slično, a politički autoritet ima Crkva samo u Hercegovini, zato što je ondje stoljećima zamjenjivala institucije nacionalne vlaste, ali drugdje to zaista ne vrijedi.

Ako Crkva nije uzrok zaostalosti biračkog tijela i, konzervativno, političke elite koju to tijelo bira, je li možda problem u "starim strukturama", vječitom udbaškom teroru i utjecaju koji se održava generacijama u okrilju komunističke nomenklature, što je teorija koju zagovaraju mnogi desničarski agitatori?

Udbaši su, u stvari, pomrli, a njihova djeca završila su najbolje zapadne univerzitete. Gotovo da vrijedi ono što je za rusko društvo rekao njihov veliki pisac Igor Pelevin: "Treba očekivati procvat lirike! Djedovi su bili sekretari centralnih komiteta, očevi su postali oligarsi, a unuci su dekadentni boemi i, nesumnjivo, bavit će se pjesništvom!". No hrvatsko društvo, nasreću, nije zatvoreno društvo kao rusko, nego europsko i globalizirano, pa svi bogati, bez obzira na podrijetlo njihova bogatstva, optiraju za čisti kapitalizam i za demokraciju, s tim da je, razumije se, bolje ako se u tom poželjnijom smjeru napreduje polagano, tako da ostane prostora za korupciju... Kao što je poznato, korupcija cvate samo u javnom sektoru, u državnoj upravi i državnim poduzećima. Znači, ni to nasljeđe totalitarizma nije presudni faktor, koliko god takve ideje prominentno figurirale u raznim teorijama zavjere.

Hrvatsko zaostajanje je egzaktno - Hrvatska zaostaje toliko da je prema pokazateljima ekonomskog razvoja pretposljednja zemlja Europske unije, ispred Bugarske, koja se, međutim, brže razvija (ima rast od 3% na naših vrlo dobrih 2,8%) i pretvara se u pravu kapitalističku ekonomiju, pa slijedi ogorčena borba za to zadnje mjesto.

Posljednjih dvadeset i pet godina Hrvatska stoji i stagnira - kao i Srbija, Bosna i Hercegovina te ostatak bivše Jugoslavije, osim

Slovenije, koja se odavna priključila europskome mainstreamu i postala napredna, dobro uređena i vođena zapadna zemlja, doduše s neiskorjenjivom memorijom privinsijalnog, seoskoga komunizma, koji, međutim, opstaje samo u idejnoj sferi, ali ne i u ekonomiji. Moj pokojni prijatelj, sjajni hrvatski historičar William Klinger, tvrdio je da nikad u cijeloj zabilježenoj povijesti Balkana nije bilo tako dugotrajnog, četvrtstoljetnog "stasisa", potpune imobilizacije. To je, doista, fenomen epohalnih razmjera. Zašto je do toga došlo?

Osnovni je problem što je Hrvatska zapela u socijalizmu - tranzicija nikad nije provedena. Tuđman nije vjerovao u tržište, htio je da nacionalna ekonomija ostane u hrvatskim rukama, makar i u rukama privatnih poduzetnika koji su u posao otkupili državnog portfelja ušli bez dolara u džepu, ali, zapravo, on je oklijevao s privatizacijom, pa nije provedena u doba kad su je provele sve ostale zemlje lagerske Istočne Europe. Jugoslavija, i s njom Hrvatska, bila je, zapravo, depandansa, ustanova otvorenog tipa istog komunističkog zatvora, koliko god se to krilo, a društvo prikazivalo kao originalna tvorba, jer, fundamentalno, u pogledu "vlasništva nad sredstvima za proizvodnju", bio je to ipak socijalizam, a kako socijalizam dokazano ne funkcionira u ekonomiji, država je propala i bankrotirala, što je zatim dovelo do rata - ali to je sada druga priča...

Ideološka razlika koja je doista postojala u odnosu na druge zemlje lagera, pokazala se u konačnici - štetnom. Jugoslavija nije imala tvrdi, "pravi" komunizam, ali zato nikad nije uvela pravi, tvrdi kapitalizam – tu je uvijek egzistirao problem, da tako formuliramo, "neostvarene potencije". Znači, Poljaci su se riješili komunizma i odmah zdušno krenuli u privatizaciju, i to u doba kad je kapital bio dostupan, a svjetska ekonomija u povoljnem ciklusu. Rezultat je ostvareno "poljsko čudo". To što je Hrvatska vodila rat, nije izgovor - ratna mobilizacija je zapravo dobra za ekonomiju, bez obzira na štetu i stradanja (to je ekomska činjenica), odnosno i u ratu se pruža "prilika", postoji "izazov", ali, naravno, nema garancije da će se izbjegći "prijetnja" i kompenzirati "slabost".

Hrvatski je inherentni problem bio sveopći balkanski problem - nespremnost da se uđe u tranziciju, porovede privatizacija i zasnuje kapitalizam. Oba dominantna politička bloka koja su u Hrvatskoj nastala – hadzeovski "državotvorni" i esdepeovski "opozicioni", prihvatali su taj postulat i u političkim smjernicama i praksi tih stranaka postoji samo riječ "reforma", koja ništa ne znači jer zapravo

stoji za "malo popravljanje stanje", umjesto onoga za što bi trebala stajati, a to je - beskompromisna privatizacija. U Hrvatskoj je još i sad tri petine ekonomije u državnim rukama, a država ima presudni utjecaj i na ostale dvije petine, poduzetničku privatnu ekonomiju, koja jedina donosi profit, napredak, izvoz i ljude od siromaha ili srednje žalosti pretvara u optimističke lovaše i bogataše. Ključni negativni učinak stvara hipertrofirana država. U malim zemljama ljudi pogrešno misle da je jaka država garancija snažnog društva. Ustvari - država je fetiš, a između socijalističkog i kapitalističkog etatizma nema, zapravo, velike razlike.

Najbrži način da uđeš u kapitalizam u Hrvatskoj je da u njega prijeđeš, iseliš se, u Europu ili još dalje, na interkontinentalne destinacije. Onda sjediš u Australiji, odlaziš na nogometne utakmice i drukaš protiv srpskih timova, vikendom posjećuješ misu u hrvatskoj crkvi ili svratiš u kulturni dom, gdje po zidovima vješaju slike ljudi kojih bi u tim zemljama bili obješeni. I malo tuguješ za starim krajem jedva utješen prosječnim nacionalnim dohotkom per capita od 50.000 (američkih) dolara.

Imamo li kakvo realno rješenje za Hrvatsku?

Ako se formira normalna vlada desnog centra (vidjet ćemo još je li to moguće), europska administracija pritisnut će nas da nastavimo putem koji je utro vrijedni "Toronto Tim" Orešković. Da se postigne smanjenje javnog duga, bit će neizbjježno smanjiti i pojefitiniti državnu upravu, otpustiti veliki broj namještenika, relaksirati zakon o radu, provesti privatizaciju javnih poduzeća te preuređiti mirovinski, zdravstveni i školski sustav. I to treba djelomice privatizirati kao u drugim zemljama, pa uvući investitore s privatnim novcem i inicijativom, što će proširiti financijsku bazu i povećati kvalitet ustanova. Nije to sve skupa vrlo komplikirano. Kao što kaže Tim Orešković - za to treba jasan mandat, dvije godine i deset sposobnih ljudi. Hrvatska je mala firma.

POGLED IZ DOMOVINE: KAKO IZVUĆI HRVATSKU IZ KRIZE?

piše: Tihomir Dujmović

Tihomir Dujmović, jedan je od najzabranjivijih novinara u Hrvatskoj. Svoje kolumnе objavljuvao je u Poletu, Globusu, Novom listu, Večernjem listu, Slobodnoj Dalmaciji, Glasu Slavonije. Jedno je vrijeme uređivao list Maticu, a dobro nam je znan s HRT-a po svome Talk showu „Opasne veze“. Objavio je četiri knjige kolumni.

Sad kad je posve izvjesno da će Vladu RH tvoriti HDZ i Most, vrijeme je da se progovori o očekivanjima koja nacija od nove vlade ima. Prije toga žurim reći da smo izbjegli dvije vrlo opasne zamke, čiji zagovornici ostaju na političkom terenu i nema dvojbe da će se u povoljnem trenutku ponovno oglasiti i aktivirati. Premda to možda i nije bilo tako razvidno, još u vrijeme kampanja, a napose nakon izbora, formirala se i aktivirala se snažna struja na hrvatskoj političkoj sceni koja je zagovarala veliku koaliciju, HDZ-SDP. Velik dio lijevih medija, kompletan krupni kapital sa svojim tajkunima, svi oni nezajažljivi lopovi iz pretvorbe koji se još boje neće li na vlast doći netko tko će poništiti pretvorbu i, "last but not least", svi mogući krakovi međunarodne zajednice, tvorili su silnice koje su stale iza projekta velike koalicije. No, Plenković je shvatio da je to promašena opcija, a Most je bio dovoljno pažljiv u pregovorima da ne da prostora onima koji zagovaraju veliku koaliciju da imaju izgovora.

Druga zamka koja je isto tako izbjegnuta, ali je ostala na sceni, bio je pokušaj instaliranja predstavnika manjine u izvršnu vlast. U ovom trenutku još nije sigurno neće li manjine, a kad govorimo o manjinama, uvijek je u prvom planu interes srpske manjine, neće li, dakle, na nekim ne osobito važnim, ali ipak mjestima izvršne vlasti osvanuti neki njihov predstavnik. No u konačnici to bi ipak bila gola kozmetika, a ne cilj onih koji su tražili da za podršku Vladu manjinci imaju izvršni udio u vlasti. Plenković je najprije mudro šutio i čekao da se stvar razvije, no kad je nestrpljivi Pupovac otvoreno zatražio da se Srbe postavlja u javna poduzeća, ponajprije u HEP (jer da 80-ak srpskih sela širom Hrvatske ni dan danas nema struju, a vrlo često niti spojenu vodu na vodovod), bilo je jasno da je i ta opcija propala. No sad ćemo vidjeti do koje razine će Vlada provoditi reforme, za čime Hrvatska kronično žeda. Ova Vlada bi u prvom redu moralu već jednom razriješiti otvorena granična pitanja. Samo s Mađarskom nemamo nikakvih neriješenih graničnih pitanja. U paketu s tim bi trebalo riješiti problem Hrvata koji žive u tim državama. U prvom redu se to odnosi na Hrvate u BiH, koji su u krajnje nezavidnoj situaciji, a realno bez Zagreba ne mogu nametnuti međunarodnim moćnicima hrvatsko pitanje u BiH. Na tom pitanju ćemo ponajviše moći testirati novu Vladu, njene

ambicije i dosege. Tu su i otvoreni granični, i ne samo granični, problemi sa Srbijom, koja i dalje drži u svojim rukama vukovarske ade, koje su redom katastarski u vlasništvu Hrvata.

U gospodarstvu postoje velika, možda i prevelika očekivanja, no realno je da dobijemo novu poreznu reformu s osjetnim poreznim rasterećenjima te da Hrvatska napokon počinje povlačiti ozbiljniji novac iz europskih fondova. U tom kontekstu se velike nade polažu u tim Ivane Maletić, koja uistinu spada u najuži vrh Plenkovićeve ekipe. Realno je očekivati da će se ispravljati brojne dosadašnje pogreške, da ne velim gluposti, i to u svim segmentima hrvatskog društva, jer Plenković već sad najavljuje svojevrsnu europeizaciju države, što znači da će se nastojati ujednačavati europska praksa s ovdašnjima rješenjima. Iz dosadašnjih najava nije za očekivati bitnije ideološke promjene, pa niti toliko čekanu lustraciju, jer Plenkovićev tim takvo nešto ne sugerira niti najavljuje. Uostalom, u kampanji se ta tema preskakala, a kad se eksplicitno postavljala, dobivali smo odgovor da će se svakako ići "na sučeljavanje sa prošlošću"! To se u ovdašnjim krugovima čita kao plan da se otvore sve komunističke arhive (na novim zakonskim rješenjima arhivi mnogo je radio ministar Hasanbegović, ali i Bruna Esih), i da se tako poluče učinci slični službenoj lustraciji. No ako je moguće predvidjeti HDZ-ove poteze, kad govorimo o Mostu, toj neobičnoj političkoj grupaciji koja još uopće nije politički formirana kao klasična stranka, tu je moguće očekivati buket novih ideja. Most je, primjerice, "ničim izazvan", zatražio proglašenje gospodarskog pojasa na Jadranu i HDZ se načelno s tim složio. Ideološke, političke, pa ako hoćete i svjetonazorske promjene u smislu jačanja konzervativnih rješenja u tom smislu je prije moguće barem kao inicijativu očekivati od Mosta negoli od ove galerije HDZ-ovih kadrova. Ovaj HDZ bi mogao državu "uožbiljiti", čvrsto je vezati uz Uniju, u tom smislu i prosperirati, za očekivati je stabilizaciju gospodarstva i brojne reforme u tom kontekstu, no primjerice, nije realno očekivati da će u recentnim krizama kao što je migrantska kriza Zagreb solirati mimo Bruxellesa. U svakom slučaju Hrvatska dobiva nakon dužeg vremena stabilnu Vladu desnog centra, koja za sada jamči stabilnost. To je za početak umornoj i izmučenoj naciji dovoljno, jer s Milanovićevom vladom, baš kao i s Račanovom, događalo se isto: kad god u Hrvatskoj na vlast dođe ljevica, tresli su se i sami temelji jedva dosegнуте države.

101. OBLJETNICA SMRTI A.G.MATOŠ

Ana Bačić

Urasprodanoj prostoriji Baka Gallery Cafea u Torontu, prigodom 101. obljetnice smrti Antuna Gustava Matoša, priređen je multimedijalni kulturni događaj. U nizu predavanja i čitanja literarnih i novinarskih isječaka odala se počast velikanu misli i riječi Antonu Gustavu Matošu. U programu su sudjelovali članovi Almae Matris Croaticae Alumni – AMCA Toronto, Hrvatske akademije Amerike, ogrank Toronto, Histeriona – Kanadsko-hrvatskog amaterskog kazališta, Hrvatsko-kanadska knjižnica, Katedra za hrvatski jezik i kulturu sa Sveučilišta Waterloo i Program hrvatskih studija sa Sveučilišta Toronto. Ovaj uspjeli kulturni događaj bio je pothvat svih ovdašnjih organizacija sa svrhom širenja hrvatske kulture i znanosti. Program je otvorio predsjednik AMCA-e Toronto, Krešimir Mustapić, zahvalivši prisutnima na izvrsnom odazivu i potpori koju obično pružaju drugim aktivnostima udruge AMCA Toronto. Voditeljica programa Branka Komparić nadahnutim i elokventnim najavama izazvala je punu pozornost publike. O Matošu iseljeniku, nekad i bjeguncu, govorio je Vinko Grubišić, prof. u mirovini sa Sveučilišta Waterloo. Izlaganje mr. sc. Sandre Srša Benko AGM: jezik i stil (samo pismeno dostavljeno radi autoričine spriječenosti) razjasnilo je kako su Matoševa erudicija i umjetnički senzibilitet utjecali na razvoj njegova osebujnoga stila. O Matošu europskome putniku i njegovu vrijednovanju putovanja govorio je Davor Piskač, prof. na Odjelu

za kroatologiju na Hrvatskim studijima u Zagrebu i gostujući profesor na Odjelu slavistike na Sveučilištu u Torontu, Slikom i riječi, Pariz i Svjetska izložba 1900. godine preneseni su u vizualno briljantno osmišljenom predavanju Srebrenke Bogović Žeškoski. La Belle époque, vreva Pariza koji je primio 51 milijun posjetitelja za vrijeme Svjetske izložbe na prijelazu stoljeća, oživjeli su pred očima i ušima publike u Bogović Žeškoskinu predavanju. Damir Benko nadahnuto je podijelio svoja razmišljanja o Zagrebu i Hrvatskoj od Matoševa doba do danas, s puno digresija na politička opredjeljenja, vrludanja i traženja buntovnika Matoša. Završno predavanje povjerenovo je dr. sc. Vladimira Bubrinu, koji je bio jedan od idejnih začetnika i organizatora projekta, a govorio je o Matošu u engleskome prijevodu. Bubrin zaključuje da pristup prevodenju Matoša zahtijeva pozornost ne samo u tome kako Matoša na engleski prevesti (njegov stil je iznimno složen), nego i što prevesti uzimajući u obzir što bi od Matoševe književne ostavštine moglo zanimati engleskoga čitatelja 100

godina poslije njegove smrti. Interpretacija izbora proze i poezije povjerena je Cintiji Ašperger, direktorici režije na Ryerson Universityju, Ani Bačić i Dubravku Baraću. Završne stihove AGM-ove pjesme "Pri svetom kralju" interpretirao je Dubravko Barać, uskliknuvši: "S teškim križem jedne nacije... I dok je srca bit će i Kroacije", vjerojatno najpoznatije Matoševe stihove u kojima se sažima njegovo domoljublje. I Matoš, koji je veći dio života proveo izvan Zagreba, bio je neshvaćen u vlaštoj sredini kao i mnogi drugi velikani. Cesarićevom pjesmom "Trubač sa Seine", uglazbljenom u interpretaciji Ibrice Jusića, Seina i Sava se prepliću u mirage pa se tako spajaju slike Pariza i Zagreba i to u proljeće 2015. u Torontu.

S ARSENOM U BAKA CAFÉ-u U BLOOR WEST VILLAGE-u

Toronto, Kanada, petak, 12.veljače 2016.

Diana Lovričević

Kroz prozor promatram posljednje tragove dana koji se bliži kraju. Pogled mi luta i zaustavlja se na mokrim snježnim pahuljama koje se vijore i vrtlože nošene hladnim vjetrom. Noćas će, kažu, biti – 23°C, i to bez vjetra.

Poput ovog zimskog predvečerja, koje će uskoro iscijediti i posljednji tračak svjetla, radni tjedan iscrpio je i zadnji atom moje energije. Ovo je najbolja atmosfera da se čovjek uvuče u topao i udoban krevet. Večeras se to svakako neće dogoditi jer moj prijatelj Fabek je na vratima. Došao je po mene i idemo na večer AMCA-e Toronto. Večerašnji program pod nazivom "Sve bilo je muzika" posvećen je velikanu hrvatske šansone, legendarnom pjesniku i skladatelju Arsenu Dediću (1938 – 2015).

Osnovana 1990., AMCA Toronto, udruga bivših studenata sveučilišta u Republici Hrvatskoj, izrasla je u najveću, a prema pisanju rektorata Sveučilišta u Zagrebu, i najaktivniju udrugu takve vrste izvan Hrvatske, te prema mišljenju mnogih predstavlja središte intelektualnog života Hrvata južnog Ontarija. AMCA je danas priznata i jasno profilirana udruga s gotovo 200 registriranih članova. Sve je to postignuto požrtvovnošću, trudom, marom te velikom i čeznutljivom ljubavlju za zavičajem bivših i sadašnjih članova AMCA-e.

Dolazimo u Baka Café, smješten u srcu Bloor West Villagea, gdje se večeras okupljamo. Prostor zrači toplinom. Prima oko 60 gostiju. Očekivano, vrlo brzo

okružena sam mnogim poznatim licima i pokojim dragim prijateljem kojeg nisam vidjela već dugo. Postaje živo. Skupina je sve veća, bučnija i aktivnija.

A onda... svjetla prozornice se pale i predsjednik AMCA-e Krešimir Mustapić počinje pozdravni govor dobrodošlice. Nastala je tišina i svi su se umirili (vrlo neobično za nas Hrvate, a bilo je i drugih gostiju). Krešo je izuzetno predan i posvećen radu za dobrobit AMCA-e. Pitam se kad sve stigne. Meni je neki put teško samo doći, a još me i drugi vozi...

Večeras su nas nazočnošću pocastile veleposlanica Republike Hrvatske u Ottawi, gospođa Zorica Matković, i generalna konzulica Republike Hrvatske te ujedno

članica AMCA-e Toronto, naša Andrea Javor.

Program počinje "Kućom pored mora". Zvukovi pjesme iz 1964. godine dočaravaju davno zaboravljenе uspomene na mirne večeri ispod loze okupane mirisom mora i borovine. Valovi nostalгије nježno dodiruju moje srce.

Slijedi pjesma "Tvoje nježne godine". Kad su moje nježne godine prošle? Zar nisu mnogi poput mene vjerovali da će ostati zauvijek? Ili sam možda i sama bila i ostala naivna sanjalica? Ova večer posvećena je Arsenu, a ja imam osjećaj da je riječ o meni. Koliko je Arsenove glazbe zapravo utkano u moje godine?

Slušam Aranku Lengyel i Dubravku Baraća dok nas naizmjence upoznaju s Arsenovom biografijom, informativnim i zanimljivim činjenicama o njegovoj obitelji, o Gabi, podrijetlu i domovini, životnim djelima, njegovoј poeziji te suradnji s drugim umjetnicima.

Uz pjesmu "Bit ćeš uvijek moja" naviru uspomene na još jedno razdoblje, meni posebno. Slušam riječi pjesme i sjećam se jednog obećanja, da zajedno možemo sve, da niti jedna prepreka neće biti snažnija od nas i naše ljubavi. "Diana, prestani!" kažem sebi, "Opet si u glavnoj ulozi". Površno gledam oko sebe bojeći se da je netko primijetio što se sa mnom zbiva. Svi pomno slušaju i prate program, nekim obrve stisnute od koncentracije. A ja sam već pomislila da su ih omeli otkucaji mog srca, kojim kao da dirigira ritam kišnih kapi

koje sad padaju na krovove i ulice Toronto. Svaka pjesma popraćena je videozapisom. Dalibor Čižek dočarao nam je arhivskim videoklipovima i kolažima crno-bijelih fotografija različite faze Arsenova života i stvaranja. Kao da su večeras i te fotografije prepune duše, topline i ljepote.

Arsen je pisao glazbu za kazališne predstave, televizijske serije i film. Video nas podsjeća na špice serija "Prosjaci i sinovi", "Jedrima oko svijeta", "Glembajevi". A ja se s osmijehom sjećam i "U registraturi" te neodoljivo zgodnog I vice Kićmanovića (Rade Šerbedžija). Niže se nekoliko videoklipova; Arsen o nagradama, Intervju Arsenu na N1 televiziji, Drugi o Arsenu, S Endrigom, Paoliem, Amado Mio... Uz gitarističku pratnju Dubravka i izvanredan solo Marija Tomića, Luca Šarčanin pjeva "Proljeće bez tebe". Gubim dah, ali sve riječi znam. Sjećanja po koži pišu riječi. Luca je u kasnim dvadesetim godinama, pripada drugoj generaciji Hrvata, rođena je u Kanadi. Kako je lijepo podijeliti ovu večer s nekim mlađim te biti ponosan i odati zaslужeno priznanje što je uspjela sačuvati svoj hrvatski identitet. Uz Arsenu volim poeziju i pjesme Leonarda Cohena. Kao mlađa nisam ni znala da je on Kanađanin rođen u Montrealu. Žalosno je da većina Kanađana ne zna tko je on. A Arsen, jedna od naših legendi, otišao je u vječnost; ostavio je našoj generaciji i generacijama koje će doći djela, pjesme u kojima će vječno živjeti. Dubravko izvodi "Ne daj se, Ines" uz vokalnu pratnju Luce i Marija na gitari. Ne daj se, mladosti moja! Opet

sam na svom terenu, sve je tako poznato. Znala bih i ulicu pronaći - Proleterskih brigada 39! Još se ne snalazim u labirintu preimenovanih ulica.

Pažljivo slušam Aranku, koja čita tekst Branke Valentić upućen Arsenu kao posljednji pozdrav. Iako sam purgerica, volim splitski dijalekt. Jednostavnim rijećima uspijeva reći toliko mnogo. U tome i leži tajna; svи mi osjećamo, ali rijetki su oni koji osjećaju znaju izliti u riječi. "... Znanda su prošla dva dana, ali, mogu li ipak dvoći riči... Bar ka ocvitala djevojka iz tvoga kraja. I da znaš. Satra si i nas. A puno nas je." Mario, uz pratnju Luce i Dubravka, nastavlja s Djevojkom iz moga kraja.

Krešo zahvaljuje Arsenu, koji je svima nama podario toliko lijepih momenata, a sebe podigao na razinu najvećih velikana hrvatskog umjetničkog izražaja, uz bok Tina Ujevića i Miroslava Krleže. I za kraj, video jedne od Arsenovih najljepših pjesama, izvedene umjereno raspjevano. "Moderato Cantabile". I veliki pljesak. Večer je prošla u jednom dahu. U očima ljudi oko mene čitam zadovoljstvo pomiješano s nostalgijom.

Večer se nastavlja uz zakusku, vino i čakulu. I Arsena.

Hvala svima koje sam navela i onima koje nisam, a njihovom zaslugom provela sam predivnu večer. Hvala AMCA-i. Još jednom je dokazala da "kad se male ruke slože, sve se može, sve se može..."

nCODE

ADDRESS QUALITY SOLUTIONS

NOVA

M A R K E T I N G G R O U P I N C

Major Canadian, American and
International organizations trust nCode.

SERP Certified
since 1995

www.novamg.com

Nova Marketing Group is the maker of the nCode line of address quality software. Major corporations and government agencies use the nCode Toolkit and nCode Web Services to validate, correct and transform their address data. nCode is also the address quality engine preferred by many major data quality vendors.

PROSLAVA 25. OBLJETNICE AMCE, TORONTO

Dunja Tišler i Dubravko Barać

I ove godine na dobrotvornoj gala večeri udruge AMCA Toronto u otmjenom Boulevard Clubu okupilo se šaroliko društvo od gotovo 150 članova i prijatelja udruge, predstavnika Republike Hrvatske u Kanadi, poslovnih ljudi i znanstvenika koji su studirali na nekom od hrvatskih sveučilišta ili su na neki drugi način povezani s akademskim svijetom Hrvatske, a sad žive i djeluju na području Toronto i okolice, obično zvanom "GTA" - Greater Toronto Area.

Kao i obično, okupljanje je počelo koktelom u predvorju, uz diskretnu klavirsku pratnju Stefani Bedan.

Ovogodišnje okupljanje bilo je osobito važno jer je bilo u znaku proslave 25. godišnjice osnivanja udruge. AMCA Toronto počela je djelovati 25. ožujka 1990. godine. Udruga je nastala u vrijeme velikih previranja u domovini, te je svojim radom i utjecajem širila istinu o Domovinskom ratu, o njegovim uzrocima te o teškim žrtvama i tragičnim posljedicama za Hrvatsku.

Na početku večeri predsjednik AMCA-e Toronto, gospodin Krešimir Mustapić, pozdravio je nazočne riječima dobrodošlice i zahvalio im što su dolaskom uveličali tu svečanu prigodu. Proslavi su nazočili uvaženi gosti, veleposlanik RH u Kanadi Veselko Grubišić sa suprugom i generalna konzulica Andrea Javor sa suprugom, te prijašnji predsjednik udruge, gospodin Nikola Demarin.

U svom govoru gospodin Mustapić je zahvalio na čestitkama koje su ovom prigodom AMCA-i uputili rektor Sveučilišta u Zagrebu dr. Damir Boras, predsjednica AMCA sabora dr. Jasna Mencer,

tajnica AMCA sabora, gospođa Paula Pavletić, te predsjednica AMCA-e Deutschland, gospođa Aleksandra Brentić.

Predsjednik Mustapić nadalje je zahvalio svim pokroviteljima koji su podržali ovu proslavu, kao i svima onima koji su svojim dragovoljnim radom omogućili uspješnost toga svečanog skupa. Ukratko je podsjetio na značajnu dostignuća koja je AMCA ostvarila svojim radom u raznim područjima tijekom proteklih 25 godina. Osim podrške i pomoći u vrijeme Domovinskog rata, osnivanje hrvatskih studija u okviru Odjela za slavistiku na University of Toronto jedan je od najvažnijih doprinosa AMCA-e obrazovim aktivnostima u zajednici.

Od ostalih područja djelovanja predsjednik AMCA-e s ponosnom je predstavio AMCA Toronto Lecture Series, koji se organiziraju u Faculty Clubu U of T (University of Toronto). U toj je seriji svoja predavanja do sada održalo stotinjak vrhunskih hrvatskih i kanadskih znanstvenika, profesionalaca, umjetnika i kulturnih radnika iz nevjerojatno široke lepeze područja djelovanja i interesa, od proučavanja dupina u Jadranu do borbe protiv raka, suđenja hrvatskim generalima u Haagu i povezivanja podataka o stanovništvu sa zemljopisnim lokacijama (geo-mapping).

AMCA Book-club djeluje već godinama kao mjesto na kojem hrvatski intelektualci koji žive u GTA raspravljaju o pročitanim knjigama. Budući da je ovdje praktično nemoguće pribaviti dovoljan broj knjiga pisanih na hrvatskom jeziku, u klubu čitaju i raspravljaju o knjigama pisanim na engleskom jeziku ili prevedenim

na engleski. Razgovor na hrvatskom, koji nam još više "leži", preferiramo kad želimo precizno i iznijansirano izraziti svoje misli. Zdrav duh u zdravom tijelu moto je koji inspirira članove udruge AMCA da se okupe na zajedničkim šetnjama/izletima u okolicu Toronto. AMCA je, primjerice, organizirala i nekoliko veoma zanimljivih izleta autobusom u okolini Toronto, što je bila prilika da se članovi međusobno bolje upoznaju u opuštenoj atmosferi izleta, koji obično završava večerom u nekom ugodnom lokaluu.

U nastavku večeri predstavljen je 19. broj Gaudeamusa, glasnika u izdanju AMCA-e Toronto, čija je urednica Srebrenka Bogović -Zeskoski. Ovaj je glasnik počeo izlaziti u doba osnivanja AMCA-e, ali je kasnije zamro. Broj koji je sad nastavio izlaziti nakon 16 godina pauze uručen je gostima ove gala večeri.

Od 2008. godine AMCA dodjeljuje stipendije studentima hrvatskog podrijetla. Ove godine stipendije su dobili Karlo Toljan i Nikola Horvat, koji studiraju u Hrvatskoj (biografije dobitnika mogu se pročitati na www.amcatoronto.com). Kako nisu mogli osobno nazočiti i preuzeti nagrade, dobitnici su nam se predstavili prigodnim videoradovima.

Tijekom večeri veleposlanik RH u Kanadi Veselko Grubišić obratio se okupljenima kratkim oproštajnim govorom jer mu je mandat u Kanadi završio u 2016. godini.

Počasni gost večeri bio je dr. Igor Štagljar, uvaženi znanstvenik koji je karijeru počeo u Hrvatskoj, nastavio u Švicarskoj, a sad već

dugo djeluje u Torontu. Dr. Štagljar je jedan od vodećih svjetskih molekularnih biologa. Objavio je gotovo stotinu znanstvenih radova i dobitnik je mnogih znanstvenih nagrada. Šarmirao je sve svojim ležernim smislim za humor, opisujući svoje dječačke dane u Zagrebu, te nam je dao kratki pregled znanstvenih projekata na kojima sad radi.

Za glazbeni program tijekom večeri pobrinuo se dr. Ante Pađen, predsjednik AMCA-e Quebec iz Montreala, koji je sa svojim gudačkim kvartetom I Medici di McGill dao cijeloj prigodi vrlo otmjenu atmosferu. Izvodili su djela Jakova Gotovca, Antonina Dvoržaka, Arsena Dedića i na kraju - "Na lijepom plavom Dunavu", skladbu Johana Straussa.

Ovogodišnja priznanja AMCA-e Toronto dodijeljena su Antonu Kikašu za doprinos hrvatskoj zajednici južnog Ontarija, Vladimиру Bubrinu i Vinku Grubišiću za promociju hrvatske kulture te Zdravku Weingu za doprinos AMCA-i.

Voditelj programa Dubravko Barać šarmantno je povezao komponente ovakve složene priredbe u smislenu cjelinu. Heads and tails, popularna društvena igra, osvježila je i razbudila one kojima se krvotok usporio nakon divne iobilne večere.

Ples uz glazbu Ive Zanoškog označio je kraj službenog dijela večeri i prelazak na opušteniji dio. Neki su – posebice oni stariji – otplesali samo ples ili dva i pošli kući, a oni agilniji nastavili su s plesom sve do ponoći.

AMCA TORONTO OPEN 2015 TABLE TENNIS TOURNAMENT AND PICNIC

June 13th, 2015.
Summary: Željko Odorčić

On June 13, 2015, AMCA Toronto organized its first annual table tennis tournament titled AMCA Toronto Open 2015. There were 13 registered participants and there were some hard fought games. After the dust settled, the following three players emerged victorious:

1st Place:
Dan Stefančić

2nd Place:
Željko Odorčić

3rd Place:
Vladimir Res

There were a number of friendly games beside the actual tournament games and everybody had a good time, despite the fact that some of us hadn't played table tennis in a very long time. Perhaps some people will now be motivated to play more often, and to enjoy the social and health aspects of the game.

After the tournament was over and the winner's cup and medals were awarded, the players along with some spectators went to the Croatian Parish Recreational Park "Father Kamber" on Mississauga Road. There we had friendly conversations and a few games of chess, along with a nice lunch of famous čevapi.

We are hoping to have more participants next year, as we plan to move the tournament earlier in the spring, before everybody gets busy with summer events and nice weather.

PROLJETNA VEČERA 2015.

16. Svibanj 2015.
Sažetak: Vlasta Seidl

Dana 16. svibnja 2015. u restoranu Croatia održana je još jedna uspješna proljetna zabava, koju su organizirali Vida Grošl, Sandra Benko i Martin Fabek. Proveli smo večer u ugodnom druženju s bogatim programom, a gospodin Bravić nas je poslužio, kao i uvijek, izvrsnom domaćom večerom.

Nakon koktela i ugodnog čavrljanja pozdravili su nas organizatorica večeri Vida i predsjednik AMCA-e Krešimir Mustapić. Slijedila je obavezna akademska himna "Gaudeamus Igitur", a nakon toga vrlo uspješni program "Pola ure kulture". Ovaj puta čuli smo pjesme pisane kajkavskim narječjem, čiji su autori bili djeca iz osnovnih škola kajkavskog područja Republike Hrvatske, a recitirali su ih glumci kazališne grupe Histrioni.

Srebrenka Bogović osvrnula se na značenje i status nedavno priznatoga kajkavskog jezika i zatim recitirala "Libelu" Slavice Sarkotic i "Moj dom" Lovre Zenka. Uslijedila je Iva Berleković recitiranjem pjesama "Štela bi konja" Paule Benkovic i "Pesma

o vratima" Paule Matole. Nakon toga je Aranka Lengyel također recitirala dvije pjesme: "Den ide kmici" Mateje Lisak i "Sončeke zahaja" Klare Ivanek. To su nam bile vrlo drage pjesme iz rodnoga kraja, koje smo slušali s velikim interesom.

Ovaj dio programa završio je Dubravko Barać čitanjem izvataka iz humorističke priče hrvatskog zeta Codyja McClain-Browna "Chasing the Croatian Girl".

Poslije ovog literarno-zabavnog dijela Elizabeth Beckman odsvirala je na solo violinu Vivaldijevo "Proljeće" te vrlo nam dobro znanu međimursku "Vehni, vehni, fijolica", koju su oduševljeno prihvatali svi gosti.

Vladimir Bubrin zahvalio je na bogatom programu i zazvao blagoslov nad ponuđenom večerom.

Vrlo ukusno jelo pridonijelo je veselom raspoloženju i ugodnoj atmosferi, a zatim je uslijedila bogata tombola.

PROLJETNA VEČERA 2016.

20. svibnja 2016.

Sažetak: Branka Komparić

Prema programu aktivnosti AMCA-e Toronto, 20. svibnja 2016. organizirana je već tradicionalna proljetna večera, na kojoj se, u domaćoj atmosferi restorana Croatia, okupilo osamdesetak članova udruge i naših prijatelja. Restoran je ispunio radosni žamor gostiju, koji su, odazivom na ovu lijepu prigodu za susret s prijateljima podržali rad udruge. Za organizaciju ove vrlo uspješne večere zahvalni smo članovima Upravnog odbora Martinu Fabeku, Sandri Benko i Vidi Grošl.

Pozdravnu riječ imao je voditelj programa Martin Fabek, koji je pritom pozvao predsjednika udruge Krešimira Mustapića da održi uvodni govor. Večeri su nazočili generalna konzulica Republike Hrvatske Andrea Javor, njen suprug Davor i gošća Višnja Samardžija, bivša pomoćnica ministra u Ministarstvu europskih integracija i znanstvena savjetnica na Institutu za razvoj i međunarodne odnose u Zagrebu. Slijedilo je predstavljanje Nicole Belošević, studentice Programa hrvatskih studija na Sveučilištu u Torontu i prošlogodišnje dobitnice 500 dolara AMCA-ine pomoći za troškove putovanja u Zagreb na ljetnu školu hrvatskog jezika. Generalna konzulica Andrea Javor također je pozdravila goste i pri tome izrazila ponos članstvom u našoj udruzi te dodala kako ona i suprug Davor rado sudjeluju u AMCA-inim aktivnostima. U nastavku je prvi predsjednik AMCA-e Toronto, Ivan Hrvoić, izvijestio o osnivanju Zaklade prof. dr. sc. Jasna Šimunić-Hrvoić. Ova zaklada osnovana je u spomen na njegovu preminulu suprugu Jasnu, koja je bila članica AMCA-e od osnutka. Svrha zaklade je stipendiranje studenata Fakulteta elektrotehnike i računarstva (FER) Sveučilišta u Zagrebu, na kojem je prof. Šimunić-Hrvoić diplomirala i predavala. Namjena stipendije bila je pomoći studentima pri diplomskom radu na Fakultetu elektrotehnike u

Zagrebu te studentima sa Sveučilišta u Torontu. Zaklada će na godišnjim natječajima dodjeljivati stipendije po jednom studentu s oba sveučilišta, koje u potpunosti pokrivaju troškove vezane uz jedan semestar studija u inozemstvu. Upoznali smo i prvu dobitnicu stipendije, Mirnu Gržanić, studenticu druge godine diplomskih studija na odjelu Elektroenergetike na FER-u, koja je bila na razmjeni na Sveučilištu u Torontu, na odjelu Electrical Power Engineering.

Nastup klape Maestral Toronto u tradicionalnoj "Pola ure kulture" bila je glavna atrakcija ovogodišnje proljetne večere. Pod vodstvom člana AMCA-e Željka Sorića klapa već dve godine karakterističnim pjevanjem oduševljava slušatelje u Mississaugi, Torontu i Waterloo. Gosti su imali priliku uživati u uskladenim glasovima Andrije Kupeca, Zlatka Sakača, Vlade Resa, Ive Lajtmana, Slavka Hojana, Jakova Labrovića, Stjepana Đurđevića i Željka Sorića, koji su nam uz pratnju gitare otpjevali pjesme "Kaleta je moja tisna", "Okrug selo", "Ludo more" i "Tri divoke". Poslije svake pjesme restoranom je odzvanjao gromki pljesak i tražio još, te smo na zadovoljstvo svih i tradicionalnu akademsku himnu "Gaudeamus Igitur" otpjevali u zajedništvu s gostujućom klapom. Uz pjesmu smo dočekali i nadahnutu zahvalu Vide Grošl, kojom je odala priznanje sveučilištim u Hrvatskoj s kojih dolazimo, svima koji doprinose radu i uspjehu AMCA-e, našoj novoj domovini Kanadi, nazоčnima na večeri te Majci Zemlji, čije bogate plodove naši domaćini Stipe i njegov tim uklapaju u ukusne delicije čija aroma nas je ubrzo obavila. Uz tihu prateću glazbu Ive Zanoškog i lagani žamor nazоčnih večera je protekla u ugodnoj atmosferi. Večer je zaključilo izvlačenje sretnih dobitnika bogate tombole čijim se prihodom podupiru AMCA-ine aktivnosti.

BOŽIĆNI DOMJENAK

8. prosinca 2015.
Sažetak: Martin Fabek

Dana 8. prosinca 2015. priređen je treći Božićni domjenak AMCA-e u Baka Gallery Cafeu u Torontu. U tom lijepom kafiću članovi udruge i njihovi gosti često se okupljaju na raznim predavanjima, prezentacijama, formalnim i neformalnim druženjima.

Članovi AMCA-e Toronto te prijatelji udruge proveli su ugodnu večer u veselom adventskom raspoloženju, uz bogatu zakusku, domaće božićne kolače i uz čašu, ili dvije, hrvatskog vina te uz zvuke božićne glazbe.

Svečani ambijent vizualno su oplemenila slikovna djela poznate umjetnice, inače podpredsjednice AMCA-e Toronto, Nade Sesar-Raffay.

Kao i u dvije prethodne godine, Baka Gallery Cafe bio je premalen za sve one koji su htjeli doći. Bilo je gotovo 60 gostiju, što je maksimalan kapacitet dvorane na prvom katu Baka Gallery Cafea.

Ulaz za članove udruge bio je besplatan.
Bili su ondje i generalna konzulica Republike Hrvatske, Andrea Javor, sa suprugom Davorom, koji su ujedno članovi AMCA-e.

Gostima su se kratko obratili organizator večeri Martin Fabek, član UO AMCA-e Toronto, te predsjednik udruge Krešimir Mustapić, koji su podsjetili okupljene goste na pravo značenje Božića te zaželjeli svima sve najbolje za božićne blagdane, kao i sretnu te uspješnu 2016. godinu.

Ugodno druženje, u kojem su nazočni razmjenjivali dojmove, iskustva i planove za 2016. godinu, potrajalo je do kasnih sati, kad su svi zadovoljni i veseli otisli kući.

Idući, četvrti Božićni domjenak, bit će na istome mjestu u petak, 9. prosinca 2016. godine.

AMCA BOOK CLUB

Dubravko Barać

Kad vidimo dobni sastav našeg AMCA Toronto knjižnoga kluba, čini nam se da ima istine u tome da ljudi koji čitaju knjige – žive dulje! Na okupljanjima našega kluba broj žena i muškaraca otrprilike je 4:1, pa nije čudo da žene žive dulje budući da više čitaju!

Ako stavimo šalu na stranu, ostaje činjenica da AMCA knjižni klub pati od istih boljki kao i druge organizacije koje okupljaju hrvatske intelektualce u Torontu i okolicu, a to je – nedostatak mladih članova. Projek dobri članova kluba je negdje u kategoriji 60+ i unatoč tome što je riječ o ljudima koji su vrlo živahni duhom, vrijeme ipak čini svoje.

Iako je to hrvatski knjižni klub, većina knjiga koje obrađujemo je ili originalno pisana na engleskom jeziku ili je prevedena na engleski s nekog drugog jezika. Možda će neki čistunci reći – hrvatski knjižni klub trebao bi čitati samo hrvatske knjige i raspravljati o njima! No nije jednostavno ovdje nabaviti 20 kopija neke knjige na hrvatskom. Ako se knjiga na hrvatskom jeziku i nađe u knjižnicama Toronto ili Mississauge, knjižnica će imati samo jednu ili dvije kopije. Nisu svi članovi u situaciji da 6-8 puta godišnje naruče

knjigu iz Hrvatske i plate skupu međukontinentalnu poštarinu. I tako čitamo na engleskom - a diskutiramo na hrvatskom! Samo iznimno (recimo, kad smo čitali Krležinu knjigu "Na rubu pameti") mogli smo nabaviti hrvatske originale i engleski prijevod knjige. Bršljanom obrasla zgrada Faculty Cluba Sveučilišta u Torontu, u kojoj se sastaju članovi knjižnoga kluba, ima nešto od kolonijalne atmosfere engleskog privatnoga kluba. Kako naš knjižni klub ima tridesetak članova, obično se na sastanku nas deset do petnaest knjigoljubaca okupi za "našim" stolom u kutu puba u podrumu Faculty Cluba, u atmosferi koja može biti dosta glasna ako je prostorija puna gostiju. To ipak ne smeta našim klubšima da se – često uz čašu vina - predaju zanimljivim, a ponekad i oštrim diskusijama u kojima često dolazi do izražaja mediteranska rječitost našeg podneblja.

Sastanci kluba prirede se ponekad u privatnim prostorima nekog od članova. Tako nas je naša voditeljica Nada Sesar-Raffay ove godine počastila pozivom u svoj slikarski studio, gdje smo razgledali njezine radeove i zatim se predali iču, piću i žustroj diskusiji...

U 2016. godini pročitali smo i prodiskutirali o nekoliko vrlo zanimljivih knjiga:

- “The Meursault Investigation”
- “Black Box”
- “Fifteen Dogs”
- “Missing Person”
- “Fatelessness”
- “The Door”

- autor Kamel Daoud (Alžir)
- autor Amos Oz (Izrael)
- autor André Alexis (Kanada)
- autor Patrick Modiano (Francuska)
- autor Imre Kertész (Mađarska)
- autor Magda Szabó (Mađarska)

- moderator Lada Demarin
- moderator Andrija Duić
- moderator Branka Komparić
- moderator Dubravko Barać
- moderator Mladen Vranić
- moderator Dubravko Barać

U svim knjižnim klubovima vode se polemike o tome trebali li dopustiti pristup članovima koji nisu pročitali knjigu koja je na dnevnom redu. Naš klub preporučuje da se knjiga pročita, ali ne kažnjava zabranom dolaska one koji to nisu stigli učiniti. Jer ako čovjek čuje zanimljivu diskusiju o knjizi, velika je vjerojatnost

da će je pribaviti i pročitati, makar i nakon sastanka. A to je upravo cilj rada ovoga kluba – da ljudi što više čitaju knjige, da misle i raspravljaju o njima, da obogačuju svoj život mislima intelektualne elite ljudskog roda. I stoga volimo taj klub i veselimo se svakom sastanku!

AMCA PLANINARSKI KLUB 2016.

Vida Grošl

Sastanci i druženja u prirodi i dalje su privlačne i popularne aktivnosti našega kluba. Šumovite staze Zelenog pojasa južnog Ontarija, koji uključuje područje Niagara Escarpmenta, Oakridges Moraine i Rouge Conservation Parka, sadrže mnogobrojna mjesta pogodna za naše izlete. U samom gradu Torontu i široj okolici staze slijede zakonom zaštićene šumovite klance uz rijeke, koje utječu u jezero Ontario, a izviru u području Oakridges morene (opisana u prošlogodišnjem Gaudeamusu). Ekološki zanimljivi, vizualno privlačni i biološki raznovrsni parkovi pružaju siguran i ugodan okoliš u kojem se rado sastajemo, opuštamo i rekreiramo.

Zanimljive i dobro posjećene pješačke ture ostvarili smo uz rijeku Humber, povjesno značajnu poveznicu između jezera Ontario i jezera Simcoe. Obale rijeke služile su prastanovnicima, a kasnije europskim doseljenicima, jezuitima, trgovcima i farmerima u njihovim komercijalnim i trgovačkim djelatnostima. Arheološki nalazi potvrđuju tragove malih farmi, mnogobrojnih mlinova, pilana, mostova, prenoćišta i tranzitnih postaja. Značajna postaja i prenoćište bio je Lambton Inn, danas vrlo zanimljiv povijesni muzej. Raznovrsno bjelogorično (javor, breza, bukva, hrast...) i crnogorično drveće (kanadski balsam, smreka, bor...), bogata fauna (dabar, lisica, kojot...), mnogobrojne ptice selice, kojima ovaj prostor služi kao odmaralište u njihovim migracijskim letovima, tipični su za ove krajeve. Naša grupa posjetila je Lambton muzej, a na kraju izleta završila je u kultiviranom James Garden parku te, zahvaljujući dobroj organizaciji nekih kolegica, uživala u izvrsnoj zakuski. Nezaboravno je bilo i hodanje jedne sunčane nedjelje uz Morningside River u Scarboroughu (istočni dio Toronta). U rano proljeće u toj se rijeci često mogu vidjeti mnogobrojni uzvodno plivajući lososi i potrazi za idealnim mrijestilištima. Cvrut ptica selica, mnogobrojne patke i poneka kanadska guska obogatili su našu šetnju. Nakon što smo napunili pluća svježim zrakom, i ovaj izlet završili smo na terasi/vidikovcu kod naših kolega Mikea i Tonija Vukasa uz kapljicu vinca i obilje ukusnog ića.

“Po olui i buri....” neslužbena je himna zagrebačke sveučilišne planinarske udruge Velebit. Tako i naš klub slijedi ovu tradiciju. Ne smetaju nam ni kiša, ni vjetar, ni snježne oluje. Jedne svibanjske nedjelje uputili smo se prema Hollidge parku, smještenom u području York Regional Forest (YRF), dijelu prostranog Zelenog

pojasa južnog Ontarija, oko 60 km sjeverno od Toronta. Vremenska prognoza bila je, čime su neki poslije opravdali svoj izostanak s izleta, strašna. No nakon nekoliko ranojutarnjih telefonskih poziva nekolicina neustrašivih odlučila je da nema odustajanja. Sastanak na parkiralištu uz lijepo uređen šumski edukativni centar okružen raznovrsnim drvenim rezbarijama lokalnih ptica i sisavaca u prirodnoj veličini. Predivne staze pogodne za šetnje u rano proljeće, kada drveće tek počinju krasiti nježne nijanse zelenih krošnja, a šumsko tlo još meko, mirisno i vlažno od nedavno otopljenog snježnog pokrivača. Mjestimično su se vidjeli proplanci pokriveni sagovima bijelog ontarijskog triliuma, užitak za oči i dušu. Pokoji cvrkut i susreti s nekolicinom usputnih posjetitelja parka i njihovih ljubimaca obogatili su ovu šetnju. Na kraju, da zaokružimo svoj izlet, završili smo u popularnom lokalnom kineskom restoranu, gdje je živahan razgovor naše male grupe izazvao znatiželju ostalih gostiju. “Koji to čudni jezik govorite?” Ha, ha... kao da vaš kineski nije još čudniji!! No zasladili smo se toplim čajem i kineskim specijalitetima te zadovoljni zaključili dan.

Najstariji sustav staza u južnom Ontariju je dobro poznati Bruce Trail (B.T.). To je transverzala duža od 850 km, koja prati topografiju znamenitoga geomorfološkog fenomena “The Niagara Escarpment” (N.E.) (klisura, strmina stotinjak metara visine), a proteže se od Niagare, preko grada Hamiltona, sve do Tobermoryja na Bruce Pensilvani. N.E. je rezultat raznolike erozije (trošenja) silurskih slojeva. Otporni vapnenjaci, uglavnom dolomit, u kontaktu s mekim i trošnim glinenim škriljcem, stvaraju povušene klisure. Dolomiti prate putove duž cijelog B.T.-a. Neke dionice B. T.-a vrlo su zahtjevne i prikladne jedino za iskusne planinare s visokogorskom opremom. Sredinom listopada prošle godine organizirali smo izlet na jednu od laganijih dionica, gdje B.T. doteče krajnje zapadne ogranke O.M.-a, tzv. Glen Affy Coservation Park. Nekoliko malih jezera (kettle lakes) rasuto je ovim krajolikom, a šume su tzv. Carolinian Forest, miješane crnogoricom i bjelogoricom. Kanadski javor dominira i njegove krošnje u svim nijansama od zelene, žute do žarkocrvene izazivale su kontinuirano divljenje naših izletnika. Dan je bio svjež, temperatura malo iznad nule, a vjetar je u nekoliko navrata nanio snježne zapuhe, tako da smo u jednom danu iskusili sva godišnja doba. Svejedno, lijep izlet bio je zaokružen malim piknikom na zelenom proplanku.

Ove godine umjesto jednodnevног izleta autobusom, 11. lipnja AMCA hiking klub organizirao je piknik u popularnom hrvatskom Father Kamber Parku u Mississaugi. Park je smješten na zapadnoj obali rijeke Credit. Prostrane livade ovjenčane stablima cedra, kanadskog javora, lipe i bukve te lijepo uređeni društveni prostori, cafe/restoran, bazen, sportska igrališta... oduvijek su privlačno mjesto sastajanja šire hrvatske zajednice iz okolice Torontoa. Naša grupa iskoristila je neobično toplu i sunčanu subotu te provela ugodno vrijeme u parku, uz žubor rijeke Credit, i uživala u delicijama i druženju prije dolaska ljeta.

Klub je organizirao jednodnevni autobusni izlet u rujnu 2015. u gradiće južnog Ontarija - Sutton, Peterborough i Cobourg. Izvješće o tom izletu napisala je kolegica Aranka Lengyel.

WE CREATE UNIQUE
STORIES ABOUT

ENVIRONMENTS,
&
COMMUNITIES.

CICADA

COMMUNICATION DESIGN & MEDIA PRODUCTION

INFORM

ENGAGE

INSPIRE

www.cicadadesign.ca

AMKAŠI NA IZLETU

IZLET AUTOBUSOM U SUTTON, PETERBOUROUGH I COBOURG

Aranka Lengyel

U nedjelju 26. rujna 2015. godine udruga AMCA krenula je na još jedan od naših zanimljivih, veselih i edukativnih izleta. Kao što je to uobičajeno, našli smo se u Mississauga ispred hrvatske crkve i autobusom krenuli na put prema takozvanom cottage countryju, prema gradiću Suttonu kraj jezera Simcoe te Nacionalnom parku Sibbald Point na samoj obali jezera. Dan je bio sunčan i vedar, a putovanje je počelo i teklo vrlo ugodno i veselo.

Malo poslije 11 sati sigli smo na prvu "postaju" našeg puta, u izuzetno slikovit i romantičan krajolik s otvorenim pogledom na jezero Simcoe. Posjetili smo staru anglikansku crkvicu St. Georges Anglican Church, koja je dio zaštićene kanadske povijesne baštine. Naša Vida Grosli prije izleta je prikupila zanimljive i važne informacije o ovom dijelu putovanja i sa zanimanjem smo je poslušali.

U prvoj polovini 19. stoljeća prostore uz južnu obalu jezera Simcoe naseljavali su prvi kolonisti, tzv. settlers, uglavnom engleskog i škotskog podrijetla, koji su se odlikovali jakim rodoljubnim sentimentom i strogom anglikanskom sviješću. Posjedovali su prilično velika zemljišta i osjećali jaku emotivnu vezu s domovinom Velikom Britanijom. Bili su vrlo religiozni i ispočetka su služili misce u svojim domovima. No postojala je jaka želja da se sagradi anglikanska crkva u kojoj bi na obredima moglo biti više vjernika. Lokalni zemljoposjednici darovali su građevinski materijal i zemljište na kojem je 1839. godine sagrađena prva anglikanska crkvica. Sagrađena je od drva iz lokalnih šuma, a oslikane prozore dizajnirala je kći Johna Simcoea, prvoga guvernera Upper Canade. Kasnije, 1877. godine, sagrađena je crkva od kamena: vapnenca i granitnoga gneissa. Pazilo se na kvalitetu kamena da ne bi došlo do erozije i oksidacije. Originalni stakleni prozori sačuvani su i ponovno ugrađeni u novu, kamenu crkvu. Crkva je sagrađena u spomen na Susan Sibbald, koja je živjela u svojoj rezidenciji Eildon Hall u susjednom parku Sibbald. Njezina rezidencija danas je muzej. Prvu misu služio je biskup Strachan, po kojemu je imenovana prestižna škola za djevojke u Forrest Hillu u Torontu. U crkvi ima više zanimljivih i lijepih detalja vrijednih pozornosti. Jedan od njih je pozlaćeni keltski križ na oltaru, koji naglašava anglikanski stil crkvice. Posebno su zanimljivi oslikani prozori. Na jednom sv. Juraj nadvladava zmaja, simboličan prikaz pravednosti koja pobjeđuje tiraniju. Neki su prozori posvećeni herojima koji su poginuli u 1. i 2. svjetskom ratu u Europi. Prozor u predvorju posvećen je književnici koja također potječe iz ovih krajeva, Mazo de la Roche (prikazuje sv. Franju Asiškog). Toranj crkvice je originalno bio mnogo viši, ali je zbog trošnog stanja 1944. srušen i ostao je u tom obliku do danas.

Ova crkvica i danas nastavlja s tradicijom anglikanske zajednice te se u njoj redovito služe nedjeljne mise i obavljaju obredi, a ljeti je mjesto na kojem se organiziraju glazbeni koncerti.

Uz crkvu je groblje na kojem su pokopani donatori koji su sudjelovali u gradnji crkve te pokojnici iz bliže okolice, članovi obitelji Sibbald i Stephen Leacock, učitelj, politolog, književnik i humorist, s čijim nas je radom i životom upoznala Vera Strgačić. Put smo nastavili prema Peterboroughu i Sveučilištu Trent, o čijim nam je arhitektonskim zanimljivostima, značenju i povijesti govorila Branka Komparić.

Sveučilište Trent osnovano je 1963. godine i na njemu se predaju humanističke i prirodne znanosti. U rujnu 1964. godine otvorilo je svoja vrata prvim studentima. Prostire se na oko 5,6 četvornih kilometara, a više od polovine tog prostora je ekološki raznolik i neobrađen krajolik u svom izvornom prirodnom stanju. Velik dio zemljišta sveučilišta je darovala tvrtka G. E. Canada, uključujući hidroelektranu iz 1890-ih godina, koja još generira znatan dio električne energije za uporabu sveučilišta.

Gradnja Sveučilišta Trent jedan je od najambicioznijih i najobuhvatnijih arhitektonskih projekata u kanadskoj povijesti. Symons Campus i originalne zgrade sveučilišta dizajnirao je kanadski arhitekt Ron Thom (1923-1986), autor mnogih značajnih projekata kao što su Massey College, B.C. Electric Building, Oakville Centre for the Performing Arts, Shaw Festival Theatre itd. Sveučilište Trent podijeljeno je na niz fakulteta te svaki od njih ima zgradu za stanovanje, blagovaonicu i studentsku upravu. Ron Thom koncipirao je sveučilište na obalama rijeke i povezao ih je mostom, The Reginald Faryon Bridge, koji ima važnu ulogu u životu sveučilišta. Pri gradnji glavne zgrade, Champlain Collegea, bio je inspiriran srednjovjekovnim i suvremenim fakultetima u Velikoj Britaniji, osobito Oxfordom i Cambridgeom.

Nakon razgledanja sveučilišta bilo je vrlo interesantno pogledati obližnju ustanu na Trent-Severn Waterwayu, kanalu dugom 386 km, koji veže jezera Huron i Ontario i teče kroz središnji Southern Ontario cottage country. U prošlosti se koristio u industrijske svrhe i za prijevoz, a sad služi za rekreaciju i turizam. Imali smo priliku vidjeti kako funkcioniра ustanava Peterborough Lift Lock, koja je 1979. godine proglašena kanadskom nacionalnom povijesnom baštinom.

Nakon toga smo se zaputili u živopisni stari gradić Cobourg. O povijesti i značenju gradića govorio nam je Žarko Madunić. Naseljavanje Cobourga počinje 1798. godine. Zbog svoje luke na jezeru Ontario, početkom 19. stoljeća Cobourg postaje važnim regionalnim središtem. Godine 1835. u njemu su osnovali Upper

Canada Academy, koja 1842. godine mijenja ime u Victoria College, a 1982. godine seli se u Toronto i postaje dijelom Sveučilišta u Torontu.

U srcu grada nalazi se zgrada Victoria Hall, današnja gradska vijećnica i sjedište umjetničke galerije. Imali smo prilike, doduše samo izvana, pogledati impresivnu kamenu zgradu, djelo arhitekta Kivasa Tullyja. Otvorio ju je princ od Walesa, kasniji kralj Edvard VII. Kako je u to doba Cobourg bio vrlo važno središte provincije Kanade, mnogi su bili mišljenja da bi trebao postati glavnim gradom novoujedinjenih provincija. Međutim, taj je priviliegij pripao Ottawi. Imali smo priliku ugodnu šetati ovim lijepim gradićem i osvjedočiti se da je Cobourg bio vrlo vitalan, uređen i važan grad ovog dijela Ontarija. Obiluje velikim i lijepim građevinama, uređenim javnim prostorima, parkovima te ima lijepu pješčanu plažu. Nije čudo da ga zovu Ontario's Feel Good Town.

Ovaj lijepi izlet završili smo ukusnom večerom u obližnjem restoranu Woodlawn Inn. Na povratku je, kao i obično, u autobusu bilo pjesme i šale, a Pepica Kloštranec osobito nas je raznježila svojim osrvtom na rad u kazalištu Histerioni.

Hvala organizatorima i svima koji su pridonijeli uspješnosti ovog izleta organiziranjem svih detalja i pronalaženjem zanimljivih informacija o svim postajama puta, kako bismo se što ugodnije proveli, a pogotovo nešto novo naučili.

DO SLJEDEĆE PRIGODE...

ŽIVOT UISTINU PIŠE ROMANE... A REUNION WITH THE BELOVED TEACHER

Vesna Gmazel

It's not every day that one gets to 'turn back the clock' and meet up with someone who was an influential person in one's life some 40 years ago. But that's exactly what happened to me at the AMCA Toronto lecture in October 2015. I signed up to learn a little more about food sciences, but ended up not only getting 'food for thought' but also was reminded about the 'sound of music' that had fed my heart and soul.

As I scanned the room at the University of Toronto's Faculty Club that Friday evening, my gaze alighted on a kind, somehow familiar smile. The face, while framed by golden blonde hair instead of the dark hair I remembered, was unmistakably that of Mrs. Vera Weing, my music teacher at James Culnan Catholic School in Toronto's west end, just north of Bloor West Village. I walked over to her table, confirmed that my memory was not failing, and re-introduced myself. I was pleased that she remembered me and totally thrilled to meet her again after all these years. She was delighted that I recognized her despite the passage of three and a half decades since I had seen her last.

Indeed, time has been extremely kind to her physical appearance.

But the real reunion had to wait a couple of hours, as I went back to my seat for the lecture. At the reception afterward, Mrs. Weing and I reminded each other of our histories. I had arrived in Toronto in October 1974, and was immediately enrolled at the local school: only 10 days earlier, I had been a grade-three student in Sisak, my home town, learning the letters of the Cyrillic alphabet, and within days of arriving in Toronto, I continued as a grade-three student, now trying to function in a regular classroom, without knowing a word of English. Mrs. Weing started working at the school the following September, the beginning of a lengthy tenure at James Culnan.

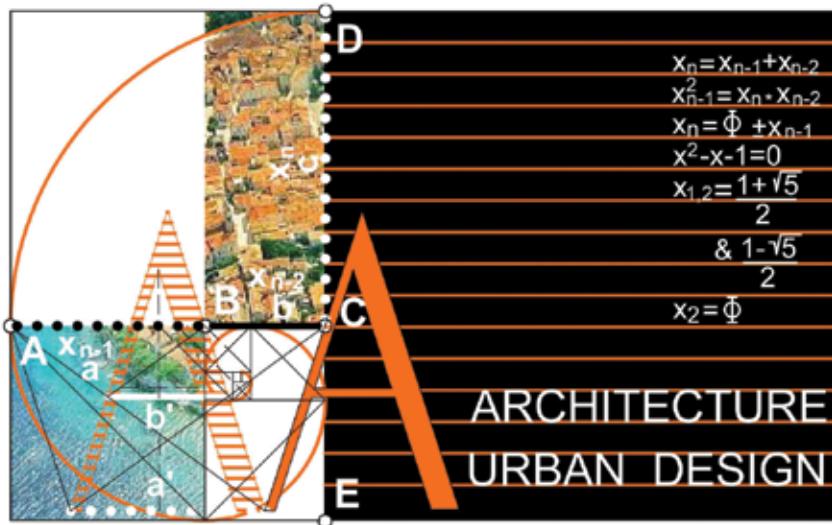
Hence, we had known each other from 1975 to 1980, as she was my music and choir teacher from grade four to grade eight. Not just in my opinion, but the general class consensus was that Mrs. Weing was a totally 'cool' music teacher, despite her somewhat quirky accent. Of course, she indoctrinated

our young minds with the compulsory rudiments of music and we dutifully learned the music alphabet and note time values. But she also fostered a lifelong appreciation of contemporary music that would prove to be timeless. I don't think that any of us knew at that time (or maybe she did) that decades henceforth we would still know the lyrics and melody of songs like the "Sounds of Silence" and "Bridge over Troubled Water" by Simon and Garfunkel, "Let it Be" by the Beatles, and all the songs from the "Sound of Music," a perennial favourite, just to name a few.

Clearly, Mrs. Vera Weing left an indelible mark on the lives and musical tastes of many young minds, and certainly on this one AMCA Toronto member. And clearly we have the AMCA Toronto association to thank for enabling this one special reunion across generations and time—just one story among, no doubt, many others.

ŽIVOT UISTINU PIŠE ROMANE...

ATELIER ARCHITECT MADUNIC Inc.

email andy@aamadunic.com cell 416 707 1353

John and Anne Zdunić and family

THE LARGEST CROATIAN TV PRODUCTION...

THE FIRST EPISODE IS ON SUNDAY,
MARCH 20 AT 7 PM AT REVUE CINEMA AT
400 RONCESVALLES AVENUE IN TORONTO.

RECEPTION WITH HORS D'OEUVRES

AFTER THE FILM.

TICKETS, 30 MINUTES BEFORE THE START OF
THE FILM, \$15, AND FOR STUDENTS \$10.

INFO AT 905-997-2442.

AMCA Toronto

presents
an acted documentary series

CROATIAN KINGS

HRVATSKI
KRALJEVI

IN CROATIAN WITH ENGLISH SUBTITLES

Lila Lupo
european fashion

LE TRICOT PERUGIA
MADE IN ITALY

2649 Yonge Street
Just South of Sporting Life
416.484.8377
lilalupo.com

Ministre
de la Citoyenneté
et de l'Immigration

Minister
of Citizenship
and Immigration

*I would like to extend my sincere thanks to
Almae Matris Croaticae Alumni*

*For dedicated contributions in support of the Croatian Diaspora in
Canada and for helping to foster closer ties between Canada and Croatia*

*Presented in
Toronto ON
November 26th, 2010*

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Hon. Jason Kenney".

*Hon. Jason Kenney, PC, MP
Minister of Citizenship, Immigration and Multiculturalism*

Canada

MTM AUTOMATION & AEROSPACE MFG. INC.

375 Michener Road, Guelph, Ontario N1K 1E8 Tel.: 519-836-3355, Fax: 519-836-3588, www.mtmautoaerospace.com

MTM Automation & Aerospace is a first-class manufacturer of precision machined products. Established in 1996, MTM is located in Guelph, ON and is AS 9100, ISO 9001 and Control Goods registered company. Our products are used globally and our reputation for excellence comes from a sincere and ongoing commitment to our mission: "Outstanding Quality is our Standard".

MTM's ability to manufacture complex parts such as bladed disks, casings and impellers, at the highest precision, makes us truly distinct.

MTM, with its diverse team of experienced engineers and technicians in industrial manufacturing, coupled with state of the art equipment and controls, is committed to supplying our customers with products that are produced in accordance to the highest standards in the industry. The unique manufacturing capabilities of 3, 4 & 5 Axes Milling and Turning Machining Centers – supported by our highly skilled employees, high end tool room, and CAD/CAM system – has differentiated our company from potential competitors.

Our customer base ranges from the aerospace, military and automotive industries to the power generation and oil & gas industries. The products we manufacture go for end users such as Boeing, Honeywell Aerospace, Siemens, Weatherford, General Motors, among many other well-known companies.

MARIJAN MUNJIC

President

Gaudeamus

SADRŽAJ:

Krešimir Mustapić: President's Message	1	Denis Kuljiš: Liberalno: Dajte mi deset ljudi	21
Ana Bačić: Riječ urednice	3	Tihomir Dujmović: Konzervativno: Na pomolu rasplet političke krize	23
Intervju: Kolinda Grabar-Kitarović - Predsjednica RH	4	Ana Bačić: 101 Obljetnica smrti A.G. Matoša	24
Announcement: AMCA Toronto Scholarships 2016 Recipients	7	Diana Lovričević: S Arsenom Dedićem u Baka Cafeu	25
Dubravka Zima: Hrvatska kultura na Sveučilištu u Torontu	8	Dunja Tišler i Dubravko Barać: Proslava 25. obljetnice AMCA-e Toronto	28
Aleksandra Srša Benko: The Chair for Croatian Language and Culture at the University of Waterloo	9	Željko Odorčić: AMCA Toronto Open 2015	30
Vesna Kukavica: Vinko Grubišić, dopisni član HAZU	11	Vlasta Seidl: Proljetna večera - 2015	31
Hrvoje Fabek: Food Science: The Science of Food	13	Branka Komparić: Proljetna večera - 2016	32
William Harris: The Secret Life of a Galaxy	14	Martin Fabek: Božićni domjenak 2015	33
Stanimir Vuk-Pavlović: Stem Cells in Health, Diseases and Therapy	18	Dubravko Barać: AMCA Book Club	34
Josip Novakovich: Ex-YU stories and Croatian Identity in the Post-Yugoslav Era	20	Vida Grošl: Aktivnosti Planinarskog kluba u 2016	35
		Aranka Lengyel: Izlet autobusom u Sutton, Peterborough i Cobourg	38
		Vesna Gmazel: Život uistinu piše romane	40

ISBN 978-0-9940463-1-4

9 780994 046314